Масса а мехкий пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьйла 1923 шера дуьйна ● ШИНАРА, 8 октябрь, 1974 шу. ● № 121 (5412). ● Мах 2 кап.

БЕРРИГА НИЗ—ГУЙРЕ СИХАГІА ЧУЕРЗАЯРА!

100.000 тонн хьажкІаш йоахаргья вай!

Сийле хийла хьалхалаттарий!

ЗАХАЕВ ЛАЬЧА,
АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА «ЛЕРМОНТОВСКИЙ» СОВХОЗА ЗВЕНЬЕВОЙ.

200 гектара тІа ихешй Захаева звенос хьажкІаш. Царех 75 гектар чуйбца яьнай. ХІара гектара тІара 45 центнерага кхоачаш фуальяьха хьажкІаш чуяхь.

Цхьан комбайна смена норма 2,7 гектар йолаш кхаь комбайнови агрегатаца дийнахьа 15—16 гектар чуэц.

ТХА ДНЕВНИК

ДАЬХЕН АМБАРАШКА

Укх шера эггара тьейхе хьажкІаш чуэца болаьрех дола боахамаш шоллагІа хаувкъам чуйбца дьнна а йисте доалаш а да. Царех я Наурски района «Красное знамя» яхе колхоз, Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоз, Надтеречни района цхьайола совхозаш. Лоацаче хана хьажкІаш чуйбца яхе дьнна хьалташка оттадаь декхареш толамца кхоачашдаьд цар.

ХІара ди тІехьагІа сихагІа хьалкІаш чуэцаш, техникага оссарагІа боле байташ, дукха гІа тороннаш оарцагІйоахаш да республика эггара тІехьагІа хьажкІаш чуэца йолаьча Сунженски Назрановски районий боахамаш. Чуйбцай хьажкІаш пхи бІаь гектар гарга «Путь к коммунизму» яхачо кхо бІаь гектар совгІа 20-ча партсъезда цІерагІчам сунженски колхозаш, шиъ бІаь гектар «Назрановский» совхозо.

Республика хьалхалеттІача боахамашкара, бІарчача районашкара ховмаш укх пачхьалкхенга алат дохкара планаш тІайца социалистически декхареш кхоачашдаьд кхаш. Иштта декхареш кхоачадерах рапорташ денная алат дуккагІа кхедерах йолча Шалинский Грозненски районаш. Алат дохкара план тІехкхоачашъяй шелковчанаша а.

ТІеххьарча кхаь дийнахьа Даьхен амбарашка эггара дукхагІа хьажкІаш чутайсай Урус-Мартановски районо — 706 тонн, хІаьта сунженцаша — 573 тонн, шалинцаша — 546 тонн, грозненцаша — 460 тонн, ачхоймартаноь цаша — 142 тонн, назрановцаша — 180, малгобекцаша — 108 тонн.

Цу юкъагІа кІезига елкай пачхьалкхенга хьажкІаш Надтеречни районо — 151 тонн, Гудермесски районо — 28 тонн.

Укх шера республика лаьтта доладераша дерригга пачхьалкхенга дахна алат 117738 тонн да, цу дийца хьажкІаш — 18781 тонн, дуга — 7061 тонн а далаш.

Толамаш гІадвугаш да

Грозненски района юрт боахама къахьегамхоша боккха толам баьхтаб укх денош. Цар рапорт деннад пачхьалкхенга алат дохкара план шоаш толамца кхоачашъярах.

Цу юкъа шоашкара доагІгІаш дола дикка дуккьа «Атагинский» совхоза хьажкІаш лелараша. Тахакарча дакта Даьхена дІаеннай 1906 центнер томараш а тІехь хьажкІаш. ХІанз а хьажкІаш чуэцаш уж пачхьалкхенца дІалуш ба цига.

Башха дика хьувкъам кхебаьб Ленинан Октябрьски Революцен орденаш лелаеча Гайтамиров Ширвани «Знак Почета» орден сенача Вагапов Байхен кулгалдеча хьажкІаш кхеча механизированни звенош. Масала, Гайтамиров Ширвание звено ший участка хІара гектара тІара чуенай 78 центнер томараш а тІехь хьажкІаш, хІаьта Вагапов Байхе звенос — 70 центнер.

ХьажкІаш чуэцача дика толамаш доахаш къахьегаш ба механизатораш Акаев Салман, Вагапов Хьусен, Идрисов Рашид, кхыбараш. Царех хІараже дийнахьа чуэц 4—6 гектара тІара хьажкІаш, норма гІа 3 гектар йолча.

ХьажкІаш совхоза центральни хьатта хьаьнахьа кхаьстта дика къахьегаш ба зоофераш Вараев Шамсуддин Мечиев ХІароин. Царех хІарие дийнахьа 25—30 тонн хьажкІаш хьаяхь хьатта.

Совхоза центральни хьатта хьаена хьажкІаш цІенъеш хьахоржаш ба Грозньерча «Ингушка» фабрика болхлой. Цар болх дика бар бахьан доъ Даьхен амбарашка дукхагІа хьажкІаш чутасса вІаштІехьарал совхоза.

Боадама хьажкІаш лелераша кхоачашъяй пачхьалкхенга хьажкІаш йохкара план. ХІанз цар дІалуш йола хьажкІаш планал совгІа я.

СУРТА ТІА: «Атагинский» совхоза вертгера агроном А. Калинкин толашегІа йола звеньевой Ш. Гайтамирови планал совгІа дІалуча хьажкІий лоархІам бош ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

АЛАТ ДІАДУВШ БА

ШоллагІа хьувхьти чуэцаше а гурахьа дуь алат дІадера дерригга низал тІадахийтад Малгобекски района «Ингушский» совхоза механизатораша.

Дика фу мара дІа ца де лаьрхІад укхаза. 5350 гектара тІа дІадуврдоача алата фу кийчдаьд: 1087 тонн кІа цхьоагІа класса да, хІаьта 393 тонн — шоллагІа класса.

Гурахьа дув алат дІадуьлга дика вІаштІехьадьяхкад совхоза цхьоалагІа отделене.

Дика тоадьяча даьтта 600 гектара тІа алат дІадийна баьннаб отделене кхаш лелаяраш.

Дика къаьхьет Вархапоев Батыра, Хамархавов Хьасана, Котиев Османа.

Т. АРЧАКОВ.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

«СОВХОЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ, ПЯТИЛЕТКА ДИЬЛАГІЧА КЪОАСТАМБЕЧА ШЕРА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА КЕРДА ТОЛАМАШ ДОАХАРГДА ВАЙ! ТІАНИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ 1974 ШЕРА 5 [redacted] ТІАККОАЧАШ КХОАЧАШДЕРГДА ВАЙ».

(«Шалинский» совхоза коллектива социалистически декхараш тІера).

Шоай низ, торонаш теркалъаш оттадаь декхараш да уж. Цудуьл кхоачашдулургдолаш а да. Совхоза сий долча къахьегамхоша оссарле лакха болаш къахьег. Из бахьан долаш хІара шера экономически чІоагІъуш йоагІа совхоз.

Парткома секретара Хасаев Умар Ахмедовича кабинета дагІаш тІайца декхараш магІа служебни йилаеча хьанал хьалха кхоачашдергда хьалаш хилар тхо. ЦхьоалагІча отделена сецар тха уІлаш. Парткома секретара вераІачох коммуниста Берзунаев Бадрудде кулгалдеча цхьоалагІча отделена ханал хьалха кхоачашдергда тІайца декхараш. Шийна хетар чІоагІдеш бахьдараш доаладир. Коммуниста Шахбиев Суркхос кулгаладу цу отделенера бригада эрригача районе цІи яьэ я. Совхоза массарел хьалха тоамтерашта юрта боахама инвентаре ремонт йир бригада коллективо. Эггара хьалха дІадийра цар гурахьа дув алат. Цу бригада даьл дог айду совхоза еррига коллектива. Хьиннаьхьан цу дойташ чуйцад ца бола алат. Массарел белгалаьйлар бригадир ше — 5019 центнер алат ъьрдар цо ший комбайнаца.

Агротехнически лоацаче хана цо йойташ чуйца йинай отделено хьажкІаш. Из массера культура чуэцаш ворІ комбайн яр. Пайца социалистически декхарал 10 центнер дукхагІа хьажкІаш хьажй хІара гектара тІера.

Ламкара къокхаьмш доахаш чуйцар укх шера хьувкъам ЦІеча Байракха орден лелаеча коммуниста Юсупов ЛомІвлас, цун новкъоста «Знак Почета» яха орден лелаеча Разуваев Николая. Гуракьа дийна алаташ хьажкІаш чуэцача хана механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхьа карара кара гІела вьнпъя дІа ца хецаш хьабаьхнар уж. Цхьоалагіча отделенера хьажкІаш чуйца зьаний, тІана шоай агрегаташ шолагІча отделеначарна новкъостала дІайнгай механизатораша.

Т. ДИКАЕВ.

ШЕРА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

Шелковски района Ленина цІерагІча колхоза дикагІйола доярка я Кулешова Мария Федоровна. Ткъаь яхь шу за цу, кхьан ферме цо хьайбаш лелаьеш йола. Дукхача хана дела тьыпала къахьегарах «Знак Почета». Къахьегама ЦІеча Байракха орденца совгІа ийна.

Толамца къахьег Мария Федоровнас ийслагІча пятилетка къоастамбеча шера а. Мамогта дукхагІа шура ёккхара района доаркашта юкъе яьржача яхье хьалха я из. ХІаьта тха дежешка кхоачашдие ше тІайна хинна социалистически декхар а. Иштта, ше лелаяча доахангара укх шера 43,2 тонн шура якха декхар тІайна хиннале хІанзле 43,5 тонн шура якхай.

Кулешова Мария Федоровна баькхача толамца дакъаьла юцаш, цуа ший деш собрани хилар ферма цІеча уголоке. Мария Федоровна баькхача толама дег тІара лоаца боаххаш телеграммаш яйтар КПСС Шелковской райкома, райисполкома, Ленина цІерагІча колхоза парткомой правлене. Сий йола доярка баькхача толамца дакъьала юцаш собраньне къамаьл дир Ленина цІерагІча колхоза председатела П. С. Чубенков, парткома секретара Т. И. Шкурата, Мария Федоровнайца цхьана болх беш болча цун новкъосташа.

Шелковски района культура ЦІен артисташа доккха концерт оттадир ферма болхлошта.

Е. ФАРНИЕВА.

БАЛХАШ СИХДАЬД

Дага хиннача тайпара ца бола алат хьийкьа доце а тІадаса декхар юхаметтаоттаде торо я Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза механизаторий. 460 гектара тІара хьажкІаш дика тиннай укхаза.

Малх делкъейгахь лесто ха яр колхоза цхьоалагІча трактори - кхаш летадеча бригада хьажкІий кхай тІа тхо лолаш. ВІашой тІеххьа - тІехьа дІахьахар ьхтача гІадамех етта автомашинаш, трактори тележкаш. Комбайнаш сийша ца латтийташ халдаьва хьатІахкхар автомашинташ, лафеташ.

Чулхьа оаса готбеш вІашой тІеххьа - тІехьа хьаухар агрегаташ. Дом тІабхиа комбайнерий йовхьамаш еленна яр.

Къамаьл лоаща ду комбайнера Бутаев Ризвана.

— КІантий ловзле вай! Малх чІоагІа хьеж вайна таххан, дегІа делхар кхерам ба.

— Иштта оамал а Бутаева, ше тІавнйра гІулакх кхоачашдаь валалаш сатеш шуй, — йоах агронома - учетчика Дадаев Адама. — Массарел хьалха кхай тІа эрзаькхдар цо ший агрегат, хІаьта цу хана деннз социалистически яхье хьалхе лелаеш хьа а хоагІа. ХІара дийнахьа норма 2,5 гектар йолча 4—4,5 гектар хьажкІаш хьокх цо.

Гектара тІара йоала хьажкІаш, планови задани хьоахийнча къамаьла юкъе вера звеньевой Элиханов Ваха.

— Ер дийлагІа шу да аз хьажкІаш кхою. ХІара шера дукхагІа дІаоэ оаха хьажкІаш. Соахка «Одесская-10» яхача фух 150 гектар хьажкІаш кхейир. ХІара гектара тІара 30 центнер фуальяьха хьажкІаш яьлар. ХІаьта укх шера 200 гектара тІа «Краснодарская-303» яхача фух хьажкІаш я дІайчйярак. Шоана а гой ерзаш лакха еце а шиша йоккха хьажкІа йоал хІара тІадамах.

Из йоккха участок яц — 60 гектар. Специалисташа хьалхе даьча лоархІамех цхьан гектара тІара 35 центнер фуальяьха хьажкІаш яргья, план 32 центнер йолча.

Мацата карагІзаьнад кхоъ сиг волча звеной вокта дика хьажкІаш кхе?

КІаьд ца луш ахархочо хІара дийнахьа хьайга кха аьнтъю лоадац. Гай, кхачка доа ухача хана Элиханова Вахас удобренеш дІадар. Лаьтта аьха а аьха алат дІаделе дикача агротехниче хьаж хана хьажкІаш дІафийра. Эшъачача хана хий дийхкар.

ХьажкІаш чуэца боалабалале шоай торонашка а хьежа верда социалистически декхараш тІайцар механизатораша. ХІара гектара тІара 40 центнер якха лаьркІад цар.

ХІанз Р. Бутаевна цхьана колхоза кхашка болх беш ба кІезига опыт йола Кагиров Муса, Зубайраев Хаджи, цар сменщик Ирасханов Ваха. Дика вІаштІехьбаьнкхаб шоай болх механизатораша. Кхай тІа уж болча доаггоі тьадаь запасной оатхалаш йолаш «летучка» я. Агрегатий сайца латта езаргйоацаш юстаро тележкаша тІехьа йолаш трактораш латт.

Колхозе еррига чуэца езача хьажкІех 100 гектар совгІа чуйцад. Укхаза звеньевой В. Элимурзаев кхай тІа бол беш я «Победа» колхозера новкъостала яхкийта тракторашта. Шиа боахамерча трактористашта юкъе шерра яхь ьаржай. ХІара яхь ер массаза дала балха итоташ ю.

Пятилетка дийлагІа къоастамбеча шера шоллагІа хьувкъам сихагІа чуэца колхозхошта новкъостала хІара дийнахьа кхай тІа араоэл 100 совгІа Серноводски юрта боахама техникума, училища дешархо, минеральни хий завода болхло.

А. САГОВ,
тха собкор.

БОАХАМИЙ ФЕРМАШКА

Пачхьалкхенга хьайбай продукци йохкара укх шерара халкъбоахама планаш социалистически декхараши толамца кхоачашде гІеэхаш хьинаре къахьег республика фермай лелабераш.

Укх шера нйс бетта дукха низ дІалуш баьча балха итог ба колхозий совхозий фермашка. Пачхьалкхенга дулх дохкара план — 105 процент, шура йохкара — 101 процент, тха — 100,5 процент кхоачашъяй республика хьайбаш лелабераша. Цхьабакъда фуаш дохкара план кхоачашъе ниэ кхачаинзар.

ДІадахача шера нйс бетта лекхачул дукхагІа да укх шера нйс бетта пачхьалкхенга декха дулх, фуаш, шура.

Пачхьалкхенга хьайбай продукци йохкара нйс бетта халкъбоахама план толамца кхоачашъяй Ачхой - Мартановски, Ведейски, Гудермесновски, Малгобекски, Ножай-Юртовски, Советски, Урус - Мартановски районашкарча къахьегамхоша. Пачхьалкхенга дулхи фуаши дохкара нйс бетта кхоачашъяьяц Грозненски района хьайбаш лелабераша, хІаьта Надтеречни районашта юртбоахама болхлоша шура, назрановцаша — дулхи шурей, сунженцаша — шурей тхах, шалинцаша — фуаш, шелковчанаша — шура йохкара планаш кхоачашъяьяр.

ДІадахача шера нйс бетта декхачул пачхьалкхенга дукха дукхагІа дулх докха карагІдаьлар Малгобекски, Назрановски, Сунженски, Шалиновски районашкарча хьайбаш лелераш, хІаьта шура йохка — Малгобекски, Надтеречни, Ачхой - Мартановски районий къахьегамхошта.

Цунца цхьана хьайбашкара йоаккха продукци ялсамъикха йиш хулийтаца йола дукха тороннаш, резерваш йисай шоаш да ца эцаш. ХІана а дукха фермаш я республике яккхй йиш йолчунца пайдечча дукха кІезигагІа хьайбай продукци йоаккхаш. Шура яккхаш из пачхьалкхенга йохкаш чІоагІа тІехьараш къаьстта тІехьдус Сунженски районий хьайбаш лелаераш. Шера халкъбоахама планагІа 14,9 эзар тонн йохка езаш хиннача 1 октябрь тІаккхоачаш 10,5 эзар тонн мара ехкаваар, е шера [illegible]кагІа йохка езачох 73 процент. Пачхьалкхенга шура йохкара тІехьадус Надтеречни, Назрановски районий боахамаш а.

ХІанзле республикан 11 районе кхоачашъяьй пачхьалкхенга фуаш дохкара шера планаш. Цунца цхьана тІехьабус ца продукци яккхарал йохкарал Грозненски, Шалински районий хьайбаш леледелаш.

Цхьатарра балха хьалаш даьле а цхьадола боахамаш дукха тІехьадус хьайбай продукци яккхара. Иштта, Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхозо дІадахача шера нйс бетта хинначул 11 процент дукхагІа шура укх шера еха яхе «Горячеисточненский» совхозо 3 процент кІезигагІа еккай из. ІІохьй пачхьалкхенга йохка шура «Назрановский», «Энгенойский», «Горец» совхозаша, кхьдолча боахамаш.

Пачхьалкхенга фуаш дохкара чІоагІа тІехьаус «Старосюртовский» кол тІара оаххалараш деладу фабрика. Шалински района «Джалка» совхоз.

Тха даккхарен аз пачхьалкхенга дохкарен план кхоачашйинзар же леладеча йоккхийча «Терский», «Шелковской» совхозаша, Шелковской, Наурски районашкарча цхьаццадолча боахамаша. Соахка цу хана даькхачул кІезагІа хилар укх шера нйс бетта дьнкха а декха а тха.

Укх шера хьайбай продукташ пачхьалкхенга йохкара нйс бетта халкъбоахама план кхоачашъяра
СВОДКА

(процентаца)

Районаш	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартановски	112	108	125	104
Веденски	132	230	153	106
Грозненски	99,6	101	88	103
Гудермесски	102	120	175	103
Малгобекски	105	109	233	112
Надтеречни	100,3	95	160	129
Назрановски	99,0	97	145	166
Наурски	100,1	107	135	96
Ножай - Юртовски	118	200	122	101
Советски	107	148	119	103
Сунженски	103	89	102	86
Урус-Мартановски	105	167	115	129
Шалински	110	111	92	145
Шелковской	106	99,4	132	100,3
Республика гІолла	105	101	98	100,5
Соахка 1-ча октябре хиннараш	106	105	107	108

ВОШАЛ ДОЛЧА ХАЛКЪА ЦІЕЙ

Германски Демократически Республика къахьегамхоша дезду Германе исторе чухь эггара хьалхарча болхлойи ахархойи социалистически пачхьалкхен 25 шу дизар. ГДР къахьегамхоша цхьаьнк республика юбилей белгалйоахк советски халкъа а вежарийна долча кхыча мехкий халкъаша а.

ЦІей дездеча дакъа лоац КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте хиттача советски партийно-правительственни делегацо. Делегаци Берлине еней СЕПГ Центральни Комитето, ГДР Пачхьалкхен советой Министрий Советой ахарагІа.

Фашизмой милитаризмой боабаьраша дегІача памятника хьалхашка, фашизмана духьала, халкъий паргІатон ираз бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме шоай синош дІаденначча советски тІемахошта егІача монумента хьалхашка, немецки революционни болама гІорбаьнначча деятелашта дегІача памятника хьалхашка 6 октябре Берлине венокаш ехкар советски партийно - правительственни делегаце.

Нидершенхаузе дворене СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Э. Хонеккера Іинерзача доттагІала чьалашка КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнева дІаделар Германски Демократически Республика деваІа лоаа совгІат — Карл Маркса орден.

Леонид Ильич Брежнева шийна чІоагІа деза лоаа совгІат даларах дег тІара баркал аьлар СЕПГ Центральни Комитета, ГДР Пачхьалкхен Министрий Советин. Іилмаш коммунизмана лерд ерачух цІи лелаеш йоач орден, аьлар новкъоста Л. И. Брежнева, чІоагІа хьэг уразттадеш йола стигнул дургья сона.

...

ВЕРЛИН, 5 октябрь. (ТАСС спец. корр.). Тахан укхаза Вернер Зеленбиндера цІерагІча зале СЕПГ Центральни Комитета, ГДР Пачхьалкхен советен Министрий Советен, ГДР Къаман фронта Къаман совета торжественни заседани хилар Германски Демократически Республика хьаль 25 шу дизара хетаь.

Зале гулбелар СЕПГ ЦК членаш, Пачхьалкхен совета членаш, халкъа палата депутаташ, Къаман фронта чуйоагІача партейи массови организацейи вэлалаш, немецки болхлой болача ветеранаш къахьегаме хьалхалаттараш, Іилман культуран деятелаш.

Цига яр ГДР 25 шу дизара цІей деддеча ена ГДР-царча доттагІала советски Общество делегаци а Сийлахь - боккхача Даьхен тІема ветеранийи йоккха группа а.

Гулбеннарашна ура а эйтта, чІоагІа дІаьхдаь тІоэраш а детташ тІайийар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь Э. Хонеккер, ГДР Пачхьалкхен совета Председатель В. Штоф, ГДР Министрий Совета Председатель Х. Зиндерман, советски партийно -правительственни делегаце членаш. Царца цхьана президиуме бар СЕПГ ЦК Политбюро членаши членалла кандидаташи, ГДР кхыбола партийни пачхьалкхени деятелаш.

Германски Демократически Республикан Советски Союзан Пачхьалкхений гимнаш локх.

Германски Демократически Республика 25 шу дизара хетадь дІаьхха къамаьл дир гулбеннарашта безаме тІайийшача СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара новкъоста Э. Хонеккера.

...

Торжественни заседане къамаьл дир КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева. Гулбеннарашна ура а эйтта, чІоагІа, дІаьхдаь тІоэраш а тохаш тІаэш из.

...

Партийни гимн «Интернационал» а локхаш чакхйоал торжественни заседани.

ВЕНОКАШ ЯХКАР

БЕРЛИН, 6 октябрь. (ТАСС спец. корр.). Фашизмой милитаризмой боабаьраша Унтер ден Линден яхача улица тІа дегІача памятника юхе венок йиллар тахан КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача советски партийно-правительственни делегаце Германски Демократически Республика хьаль 25 шу дизарца дувзадена.

Унтер ден Линдене дегІача памятника юхе СЕПГ ЦК-агара, ГДР Пачхьалкхен советагарен Министрий Советагарен венок йиллар СЕПГ ЦК Хьалхарча секретара Э. Хонеккера, Германски Демократически Республика кхыча партийни пачхьалкхени кулгалхоша.

Советски новкъосташен ГДР кулгалхошеи цхьан минута йист ца хулаш латтарца сий деш дагальцар фашизмой милитаризмой боабьраш.

Наха кІажкха а дицлургдац Советски Эскара — кертанукъало лыккхичов карагІдаьна лередоаца денале гІулакх. Белгтала буц тІахргьаш фашизмана духьала, халкъий паргІатон ираз бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме шоай синош дІаденначча советски тІемахошта берлински Трептов-парке егІача монумента тІабодача наькъа тІа.

Тахан Трептов-парке баха хилар новкъостий Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, А. А. Громыко, Н. М. Машеров, К. Ф. Катушев, Литвай КП ЦК хьалхара секретарь П. П. Гришкевичус, СССР Министрий Совета Председатела заместитель И. В. Архипов, ГДР-ера СССР посол М. Т. Ефремов.

Царца цхьана бар КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш К. В. Русаков А. М. Александров, ГДР-царча доттагІала советски Общества Центральни правлене председатель, СССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен Пачхьалкхен комитета председатель С. Г. Лапин керте латта Общества делегаци. Советски Союза Маршал В. И. Чуйков керте латта Сийлахь-боккхача Даьхен тІема ветераний йоккха группа, Германерча советски бІун группа командовани, советски нормалстка болхлой.

Трептов-парке баьхкар СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь Э. Хонеккер, ГДР Пачхьалкхен Совета Председатель В. Штоф, ГДР Министрий Совета Председатель Х. Зиндерман, СЕПГ ЦК Политбюро членаши членалла кандидаташи, республика правительства членаш.

Іаьрж дола лекхаш йиш а йолаш советски партийно-правительственни делегацо КПСС ЦК-агара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумагарен Министрий советагарен венок йиллар памятника хьалхашка. Венока цІеча лента тІа гІоала даь йоазуе да: «Халкъаш фашизмах мукъадоаккхаш байнача советски тІемахошта».

Монумента хьалхашка венок йиллар СЕПГ ЦК-агара, ГДР Пачхьалкхен советагарен Министрий Советагарен.

Иштта венокаш ехкар тІема советски ветеранашкара, ГДР-царча доттагІала советски Обществагара.

Советски новкъосташен ГДР кулгалхошеи цхьан минута йист ца хулаш латтарца сий деш дагальцар советски тІемахой.

Белгалдаьннача цу хийнахьа Трептов-парке гулбелар Берлинера эзараш къахьегамхой. Советски Эскара — кертанукъало лыккхачун дег тІара сий деш хилар белгал а доаккхаш памятника хьалхашка венокаш ехкар ГДР столицерча партийни, общественни, кагирхой организацешкара.

Цул тІехьагІа Фридрихсфельде ахар советски партийно правительственни делегации ГДР кулгалхойи. Укхаза немецки революционни болама гІорбаьнначча деятелашта дегІача памятника хьалхашка венок йиллар новкъоста Л. И. Брежнева, советски делегаце членаша.

СЕПГ ЦК-агара, ГДР Пачхьалкхен советагарен Министрий Советагарен памятника хьалхашка венок йиллар новкъоста Э. Хонеккера, республика кхыча кулгалхоша.

Унтер ден Линдене, Трептов-парке, Фридрихсфельде венокаш йоххача хана оттадаь сийлен ха дар, локхаш СССР-ен ГДР-ен Пачхьалкхений гимнаш яр.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

Хьнал хьалх ди хьалха нйс бетта план кхоачашъяьй «Нефтехимзапчасть» завода коллективо. Сентябрь бутт чакхбаьлаче планал совгІа 150 эзар сома маьхха продукци арахийнай цо. Продукци маьхал яккхара план 106 процент кхоачашъяьй. ПланагІа лакхъе езаш хиннача 2,1 процент совгІа лакхъяй къахьегама оасарле. Продукцеіа дІабода ниэ 1,5 процент лохбеннаб. Цу дерригах баьнна пайда 32 эзар сом ба.

Социалистически яхье хьалха летт В. Ю. Крюкова кулгалдеча металлообрабатывающи цехе коллектив. ДикагІдола болхлоех ба токараш М. Борисенко, М. Гончаров, слесараш-сборщикаш К. Ахмадов, Г. Кузьмин, И. Яхьяев, иштта кхыбараш а.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

АТЕИСТИЧЕСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИИ КХЕТАМ БАЛАРА БАЛХА ОПЫТАХ

ТАХАН чIоагIа дог те-шаду, «цIаккха а юха ца довлаш къовсам лоаттабе беза вай моллагIча буржуазни идеологена духьале, мел товш йолеи хозеи мукъдараш тIакха-каш из кийчлой а» яьхача В. И. Ленина дешаша. В. И. Ленина васкеташ кхоачашде-чеи шиъ интернациональни де-кхара тешаме йолчеи КПСС-а хетачох, «идеологически къов-саме моттиг хила йиш яц ней-трализмана е компромиссаш-та».

Ширача замах юкедисача во-ча гIулакхашца тIагIертта къовсам лоаттабе а багIаш, шоаш дIадаргда уж нах юкъе-рен лакхерен образовани яь-кха баьлча аьлла хеташ ба ин-теллигенце цхьаболча вийкалаш. Ширача замах юкедисача воча гIулакхашца лоаттабеча къов-сана дьакъехьа малагIа лекци йийшай Iа дьиная шийга хаттар дича, «Грознефть» объедине-не инженера И. Федорова жоп деннад: «Со политик вац, хо-зяйственник ва, хIаьта лекцеш ешаш лела са ха а яц».

Веденски района Ца-Ведана хиннача граждански сходе пар-те член хиннача Баталов Iаь-лас аьнад, зикир деча юкъе формашна дакъа лоацаш ва ше, хIаьта цунах кхы еф ма дий аьние карцаьа хIама а хетац шийна. Малгобекски районерча СоагIарча хиннача сходе Картоев Мусас гадьяхад «къамаш традицешца дувзаден-на да» яхача ислама.

Дыица машар беш дола уж гIуллакхаш дина духьала шиъ тайпара къовсам лоаттабар да, яьхад цхьаболча болхлоша, цул дикагIа дар дына хьайкъ-хьа кIезигагIа а дувцаш, рес-публике бахача наха культур-ни гIулакхаш дукхагIа дорен халкъа образованиа уж тIа-берзаборен.

Нохч-ГIалгIайчен партий-нии общественнии организаце-ша харцаьа лаьрхIаб ширача замах юкедисача воча гIула-кхашца интеллигенце цхьадол-ча даькъо лаьца ник, респуб-лике бе безача Iилман-атеисти-чески балха шерра система кийчьяй. Ширача замах юке-йиса, къаьнара, шоай ха яьк-кха яьнне, исламски идеологи увш йола традицеш халкъо хьанийша, керда советски тради-цеш къоастае хьежабац ду-кхагIйолча районашкеи юрташ-кеи. Дукха беце а, интеллиген-цех цхьаболе нах диннаб вони-ствующи атеисташка наьха оамалашца дIайийна Iаьдалаши традицеши юаца езаш кх тIак-кха къамания болам баккха тарду яхаш.

Ширача замах юкедиса вуламе гIулакхаш хьаллоаттадераша ковкъарле ю къахьегам-хошта интернациональни кхе-там балара, халкъий доттагIал чIоагIдера, советски бакъда-решна тарлуш йоаца буржуази-но-националистически уйлаш наха дег чу йоссаб гIерт уж.

Дыи хьехамаш дераша эа-кона духьалара гIулакхаш ле-ладар бакьан долаш ширача замаи, национализмаи шови-низмаи вуламе гIулакхаш тIех-дьаха леладеш, къамашта юкъе моастагIал дехкаш моттиган нийслу. В. И. Ленина васкеташ кхоачашдеш йолча парте мас-саза а тьнаре къовсам лоат-табаьб дын идеологена духьа-ла. «Социалистически пролета-риата парте дьакъехьа аьлча,— яьхад В. И. Ленина, — ды частни гIулаьх дац, цудухьа бе-башха ца хеташ хила йиш яц из дынах тешар сана дола сакхетаме доаца, баьде е зе-жи гIулакхаш. «Вай мехка со-циализм котьялар бакьан до-лиш ды делабара классовн ба-за яц вайцига. Дына ког гIор-тоаги е моттиг йиташ вай строя е экономике а, е полити-ке а, е идеологе а. Цудухьа цхьа бакьан довцаш дац мех-ка а вай республике а дынах тешаш бола вах, дын тоабаш, ды ккайкабераш наьха сана кIезигбалар. Республика пар-тийни организацеша партийнии общественнии организацей ак-тива уйла хаддаза тIаерзаю дына гIулакхашца юзаенна йолча къаьнарча вуламеча обычашцеи традицешцеи тIа-гIертта къовсам лоаттабара, хIаьта цу цхьан хана мога а ю, кхайка а ю республика къа-хьегамхошта советски патрио-тизми пролетарски интернацио-нализми дег чу йоссаеш йола керда, советски традицеши обычаши. КПСС Нохч-ГIал-гIай обкома политически деша-ра Цlенои «Знание» яхача рес-публикански обществаи вIа-шагIтехай Урус-Мартановски района пропагандистий-атеи-стийи агитаторийи балха дика опыт — арахийцай Урус-Мар-тановски юкъерча школа ди-ректор а юртарча атеистий-агитаторий группа кулгалхо а волча Сулейманова шиъ ве-шийца Сулеманов Мутушацa — Кунта-Хьажий мурдий тхьама-даца баьча атеистически бал-ха опыт а вIашагIтохаш йола «ЧIоагIагIа бараи наькъагIа» яха листовка. Атеиста шиъ ве-шийца — мурдий тхьамадаца баь болх хала, бIаьха хиннаб, хIаьта а толамца чаккхбаьннаб из — Сулейманов Мутуш мур-дащцара хьакъаьстав, чIоагIа бархал оал цо вешийна духов-ни сердалок наькъе тIа ше ваккхарах.

«ТIехьашка ца а дувлаш, тIатаIа дезаъ яха Ш. Генаева яз а даь Нохч-ГIалгIай книж-ни издательства арахийцача брошюра тIа вIашагIтох хье-кархочо Гапаев Бекмахьмада Веденски района Дышне-Веда-нарча Кунта-Хьажий мурдий тхьамалаша, Акаев Малела, дын идеологи корта бовцаш хилар цунна дIа а хойташ, дукхача шерашка дына ду-хьала баьча индивидуальни балха опыт. Дукхаза а шек вийнначул тIехьагIа Акаев Мала бIубенна юкъеаха ате-истий мугIарашта.

Бокха Iилман-атеистически болх бу Грозненски района партийни, комсомольски, проф-союзни организацеша. Цига атеистически темах, халкъий доттагIал чIоагIдера, ширача замах юкедисача вуламеча гIу-лакхашца лоаттабу къовсам ба-хача наха интернациональни кхетам балара беча балхаца тарбара темаех лаьца къахье-гамхошта дьалхийна лекцеш йийшай укх тIеххьарча хана предприятей, учреждений, ор-ганизацей, колхозий, совхозий кулгалхоша. Укх тайпара да бунах даьлла беркат: районе вуламаш кIезигденнад, колхо-заши совхозаши дика тIех-кхоачаш юртбоахама про-дукци яккхарен пачтахьалкхей йодарей планаш. ХIаьта Комсомольское яхача юрта укх тIеххьарча шерашка цхьаккха моттиг хиннац цхьа дийка, шIал сесаг а йолаш сиг тIа-йоала. общества дукхаза дуламе гIулакхаш леладаь.

Интернациональни атеи-стически кхетам балара, гIу-лакх укх тIеххьарча хана дик-ка тоаденнад Назрановски районе. Берригa идеологически болх тоабара цунна доккха практически новкъостал даьд парте Нохч-ГIалгIай обкомо, гор. Грозверча политически де-шара Цlено, лекторски группо. Нагахьа санна наха интерна-циональни атеистически кхе-там балара темаех лаьца 1971 шера 127 лекци, 1972 шера — 217 лекци йийшаяле, 1974 шера алхха хьалхарча ях бетта 203 лекци доклади йийшай. Цу темаех лаьца каст-каста къа-мьлаш ду: С. Арсельгова — № 2 йолча юкъерча школа ди-ректора, М. Банхаева—«Элек-троинструмент» завода инже-нера, Р. Богатырева — совхоз-техникума преподавателa, М. Пугоевас — КПСС Назра-новски райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующе. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленума решенеш кхоачам а еш, района юххьанцарча пар-тийни организацеша хьалда мероприятеш чакхйоах къахье-гамхошта атеистически кхетам балара. Совхоз-техникума пар-тийни организацей (секретарь Ю. Барахоев, атеизма методсо-вета кулгалхо Б. Чабиев) «Электроинструмент» завода партийни организацей (секре-тарь Б. Гагиев, атеистически совета кулгалхо А. Албогачи-ев) нийса пайда эц дынах те-шарашта идейни влияни яра массови формаех, царех хIара-неца къаьст-къаьста чIоагIа болх бу, дынах тешарашца ерг-йола заиктеш кийчъеча хана гайда эц тайп-тайпарча атеи-стически выставкаех, атеистий уголокех, плакатех, Iилманеи техникаеи карагIдаьнарех. Цу коллективашка шерагIа юкъенхухь керда советски обря-даши традицеши. Вокъоапа нийсъяь планаш - графикаш оттаьй цар лекцеш ешара, Iилма-теоретически конферен-цеш, халкъий доттагIала, хат-тарийи жоппий сийренаш ера... Районе шерра дIадола-деннад предприятешкеи орга-низацешкеи общественно - по-литически чтенеш елга.

Дукхача къамех болча на-ха цхьана болх беш йола предприятеш кIезига яц райо-не. Масала, цхьайтта къамах бола нах ба «Электроинстру-мент» заводе къахьегаш. Барт тайна, цхьоагIо йолаш бу цу массане а болх, салоIаш а цхьана хул уж. — болхлой бIарча цхьа дезал санна бах.

Завода партийни организаце кьорча ... хьегамей сийлен сайренаш ю. ВIашагIа а слаа болх беш доттагIалла университет. Тайп-тайпарча къаьмех болча произ-водства ветеранаша нефтено делхо кьегаршта, шоай про-фессионални говзал кхечу наьха межкарашта дIатайнна ца Iеш, доттагIала, болхлой класса сийлахьча интернацио-нальни традицей сай дергдола уйла дег чу а йоссаю царна.

Масала, литейщика — тата-рина Гизатуллин Мубаракшa 20 соагIча дIаьмигача сага Iомаьа шиъ говзал. Шиъ бaлца говзал раьза хинна кьонача болхлош-та дIайел хьехо, инструмен-тальни цеха планово-распреде-лительни бюро начальника, коммуниста А. Шеглева. Къа-хьегамхошта интернациональ-ни кхетам балара гIулакхе ди-ка опыт Iоаьй 22 къамах бола нах дешаш болх беш йолча совхоз-техникуме. Вежарашка дола интернациональни дот-тагIал чIоагIдара беча балхо новкъостал ду цу коллективана производственни дешарен гIу-лакхаш толаме кхоачашдара.

Интернациональни доттагIа-ла клуб вIашагIъеллай совхоз-техникуме. Цо доттагIала бу-замаш лоаттаду КъилбаседаХIирайчен, Дагестана, Украи-на, Белоруссе техникумашца. Вай мехка республиканска ... вIа йола материал гулъеш а в клуб. Цахадлаш деладу ахьа-тара вакъ болча техникумар-цара доттагIала бувзамаш. Цу дешара заведеней дешархошеи преподавателашеи шерра-шера дешара-кхетаме балха опыт дIа-хьа йоа, шоай тоаммае довзийт, дIахорча ... къеьха дагабуал. Уж вIашагIкхетараш массаза а художест-венни самодеятельносто кхайра концерт а оттадеш, спортивни дьаьш а делаеш чакхдоал.

Совхоз - техникума атера чIоагIагIа бола доттагIалла бувзам ба Алагирски хьуп тех-никумаца. БелгалдоалаешхIа-ма да, уж доттагIала бувза-маш техникумий коллективаш-та юкъера дIахо а хаха спор-денеш вежарашка йолча Нохч-ГIалгIай АССР-а Назранов-ски КъилбаседаХIирайчен Алагирски шин района хьа-къашта юкъера доттагIала чIоагIдара новкъостал деш хилар. Массаза а хулаш долча вIашагIкхетарашка дакъа доац шин техникума коллекти-вий викалаше даьца па Iеш, цу шин района партийни совет-ски болхлоше а, боахама кул-галхошеи интеллигенце викa-лашеи. Мадарра аьлча, шиъ тайпара доттагIала цIай а хи-ле дIаотт цу тайпара дIара вIашагIкхетар.

Къахьегамхошта интернаци-ональни кхетам балара дикка болх бу Наурски районни пар-тийни организаце.

30 къамах бола 47 эзар сов-гIа саг вах района территоре тIа. Царех дукхагIбараш эр-сий йоалчий ба. Районе баха нах дукхача къамех хилар гуш да районии партийни ор-ганизаце балха болча наьха къамий составага хьежача а. Района къахьегамхоша — эр-сий, украинцаш, кхечу къаьмех болу нах — цхьа барт болаш хьалха къахьега-рах тIаьтIа ... доккха болх ... культура ... Районна пред-приятешка, колхозийн совхо-зийн ... болх дукхахь къамий викалаш. На-гахьа производственнии деша-рен коллективашка районе мас-сехк къамах бола викалаш юкъе боалаш.

Идеологически балха эггара дикагIйола форма шоаш хилар хьахьекхад цхьаболча наьха сакхетаи чу дисача ширача за-ман вуламеча гIулакхашца къовсам лоаттабара республи-ка городашкеи юрташкеи яьча граждански сходаша; цIагIарча лекторешa, улицай цIейша, кхо-вовхал вIашагIкхетаро, рево-люционни къахьегамеи сийлеи моттигашка еча походаша.

Партийни организацеша Iил-ма-атеистически балха дукха-гIа юкъеузъ кулгалду болхлой, хьехархой, лораш, партийно-комсомольски актив.

Дынах тешарашта юкъе дIа-раведа къаьст-къаьста дикагIа бу болх производствени кол-лективашкеи уж бахача моттигашкеи.

Цхьабакъда белгалдаьхкха аьлча, атеистически балха тIа дукха хул доккхала деш дола къамьлаш, шаьрдаь дешаш, зовза хьегучайоах белгалъ-лалза йола, къайлагIара реак-цеш БатIал-Хьажий Кун-та-Хьажий мурдий тоабаш, цар критика яц царна, хIана а кIезига ба халкъий доттагIа чIоагIдара новкъарле еш, къа-машта юкъе моастагIал дола гIертаеш дола цар реакцешни гIулакхаш хьегучадоахача да-къа доацар бола интернациональни атеисташ.

Интернациональни кхетам дугIа ерригача партийни, со-ветски, культурни, обществен-ни организацеша, ерригача вай дукхагIйола республиканска, городской, районни кадрай, хIара къахьегамхочо коллектива къахьоттагар деккарех ца! а хила дIаотта деза.

Интернациональни кхетам балара дешаш готта уттадел-га дIадахка деза. Библиоте-кашкеи политически дешара кабинеташкеи дукхагIа белгал-баха безе хIара районе баха тайп-тайпарча къамех бола ре-волюце, Даьхен тIема турпа-лаш, производство хьалхалат-тараш, цу гIулакха фотовитра-наш а выставкаш а уттаеш.

Теркадде деза, дына дукха хара уйлаш национализмана, къамашта юкъера юкъ яхара аьттув болаш хилар. Дына ду-хьалара къовсам — декха-раш довзаш уйла а чакх-баккха безам бола чоалханен шиъ тайпарен идеологически болх.

Цудухьа бIарча цхьа гIу-лакх а хале вIашагIкхет Iил-ма-атеистически балхеи интер-национальни кхетам балареи декхараш.

А. ТУТАЕВ,
В. И. Ленина цIерагIча Дагестански пачхьалкхан университета аспирант.

Наьха деггаш хьестараш

Бахача наьха хьашташ дика-гIа кхоачашдара тIаьIертта къовсам лоаттабеча Грозненски «Иллоошкн» фабрика Дошука-ев Мусас керте леттача цхьоа-лагIча ателье хIамаш тегара-ша пятилетка диъалагIча шера цхьа бутт дIабахийтабац пач-хьалкхен плани тIатайна со-циалистически декхараши тIех-кхоачаш ца деш. Ишатта къа-хьегарах фабрика ерригача це-хашта, мастерскешта юкъе кър-жача социалистически къхье да-им хьалхалатташ хьайоагIа яз. ВIаштта кхаь квартала гIа ва-рара ца йоалийташ лелаю во фабрика царара-кара тела Це байрахх.

— ДIахо йодача хана а вa деза совгIат кхыча коллекти-вага ца кхачийта лерхI оаха,— йоах ателье заведующе Мусса Хусаиновича. Из ателье хIамаш тегараша кхоачашдергхилара тешал деш да цар къахьегама толамаш. Фабрикана чуйоагIа-ча ательешта юкъе эггара хьал-ха, 16 сентябре, 100,7 процент нийс бетта программа кхоачаш а еш, планал совгIа кхоачашдаь заказаш 1157 сома маьха ял-лар. Кхы тIа а шиъ хьинар ай-даь къахьегаш а ателье коллек-тива укх деношка. Цудухьа 24 сентябрга кхачалехьа зааанел совгIа цар кийч а даь дIаден-над 16 эзар сома маьхера зака-заш, вешта аьлча планал сов-гIа цар гIулакх даьд 3500 гарг-га волча сага. Ер бутт боалехьа кхаь а эзараш болча наьха за-казаш кхоачашдергда хIамаш тегараша.

Овсаре къахьегараш совгIа цар тега барзкъаш хозеч тIа-дийхача товши хул. Цудухьа дентара денга дукхагIа хул цига заказаш деш бола нах. Шиъ хаьннахьа барзкъа тийга йисте ца доаккхаш цар болам-баь сиг дIавахийтац ательера. Иштта хIамаш тегараша болх барах царна бархал яхаш пред-ложене книжка тIа даь йоазош дукха да.

Уж къахьегама толамаш доа-хача дика болх барца белгал-баьннеи хIаналехьа пхе шера задани кхоачашъян дукха болхлой ба ателье. Царех я барзкъаш доакар, коммунист Горбова Антонина Васильевна, хIамаш тега мастераш Кайна-сая Ирина, Тимурзиева Азират, Рыженкова Нина Васильевна, Проскурина Анна, Садаева Лей-ла; кхы дукха бараш я. Юкъе-ра лаьрхIача хIара еминагIа нормаш 130—140 процент кхоа-чашъю цар. ХIаьта тегаш дола барзкъаш дикеи тIехдиеи ма-ра ца хиларах ОТК болхлой тIахьожам болцаш заказчикаш-ка дIалу тийга барзкъаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: хIамаш тега мастер, комсомолка И. Канкае-ва.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Письмо кепатеха деце я...

Город Грозне Старопромыс-ловски районе бахача гражда-нина Н. Х. Ибрагимова письмо яздаьдар «Сердало» редакцега. Лаьттан къакъедьара закон телха а деш массехк сомий беш, баьцаIдараш дIадувш бе-шамаш, дукха доалаш леладу шиъ доаллахa бахача Уськов-гIар ахаш аздора во. Цу гIу-лакхах укх тайпара жоп вай-тад редакцега Старопромыслов-ски райисполкома председатель-воа, Шульгас.

— Гражданина Ибрагимова «Сердало» редакцега яздьча письмо тIа дукха хIамаш тал-ла оха хиннай комисси. 0,12 гектар хулаш 3 сомий беш, 1 етт, 1 шинар, 1 каза хьакха, иштта 8 хурси я УськовгIар де-гала. ХIана 0,04 хилаъ йола цхьа сомий беш мара ца юташ ше заявлени хьа а енна шиъ доалахьара дIаьхай Н. И. Уськова. ХIаьта нов. Уськова хьалха доал деш хиина сомий 2 беш кхыча дезалашта дIа-ялар тIа а диалоа «Старогроз-нефть» НГДУ ЖКК № 2 йолча домоуправленена.

Цул совгIа, доахаи чудойх-кадеи кхийн санитарни бокъо-наш телкаеш бIеха лелдараш гражданин Уськов бехкетоккхаме оздара дош дIаденнад админи-стративни комиссега.

Ээзараш хургба дешаш

Пхлачa хана дIайолаелар занятеш Ермоловски ДОК-а партийни организаце политически экономически дешара системе.

Марксизма - ленинизма лар-даш Iомаеча школе занятеш ер вар пропагандист Петренко Анатолий Филиппович. Цо дика кийчъяьй шиъ лекци. Тема кIоаргагIа йовзара кхы тIа мна литература дийцадар. Аттача а дика кхетабеча а меттала дIадовзийтар цо деша баьхка-рашта ше хьажарзоаша вIашагIкхетта хана Л. И. Брежнева даь къамаьл, мы барра дIабовзийтар цул чулоаш.

Дика вIаштIехьдаьккха дIа-деладир дешара цу Гума цIе-рагIча колхоза, «Загорский», «Горячеисточненский», «Ата-гински» совхозий партоорга-низацешка. «Атагинский» сов-хозе кхай тIа, хьтта занятеш йоа цу совхоза кертерча эко-номиста С. Дерваева, директо-ра М. Арбиева.

Бакъда цхьайолча партор-ганизацешка лертIа вIаштIехь-ьялхац занятеш. Масала, «Ермоловский» совхозе сов-кха даь гIалатан дие хьалхарча дийнахь а 60—70 процент хилла бола нах мара заня-теника баьхкабар.

Укх шера районе политиче-ски экономически дешар де-шаш 11 эзар саг хургва.

Х. ТАЛГАТОВ.
КПСС Грозненски райкома инструктор.

№ 19 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

ГаргагIоргаш летт Сий-лахь - боккхача Октябрьски социалистически революце 57 шу дуза цIей. КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанаьча 19 номе-ра тIа кепатеха я исторически Iилмий кандидата М. Кодзо-ева «Сийлахь - боккхача Ок-тябра идеаш котьялар» яха статья. «Деза денош» яхача рубрикана кIал арахьаь кха-ча промышленноста болхлой Денга лаьцa цифраш фак-таши. Цига кепатеха да хье-кархочун Денах лаьца беседаш ера дола методически хьо-хамаш.

«Технически прогресса тIехьа» яхача рубрикана кIал кепатеха я Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета преподавателя С. Имгенская «Новатораш прогресс ерш ба» яха статья.

Атеистически темана тIаьа а А. Кунжова «Атеист А. Т. Шаповалов» яха очерк.

«Социалистически соруга-жа мехкашка» яхача рубри-кана кIал я «Социализма бай-ракха кIал» яха Ю. Воронова статья.

Блокнота тIа дьааькха я республике беча идеологически балха хроника а предприяте-ша юрта деча невзьэстлах йола «Марсен жIовнен цхьо-гIо» яха подборка а.

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ — ХIАРА ДЕЗАДА

Дика вIаштIехьдьаьккхад га-зеташи журналаши ухаргда-лаш язлугIа грозненски вагон-никаза юкъе. Партийни бю-роса местокомо цехашка, сме-нашка, бригадашка газеташ-теи журналашти нах язбалар-кепайоазув доаркадераша цхьана бола зергболаш акти-висташ оаршагIбаьхар.

Из болх дIаболаденнача юкъе кхо эзар сом совгIа мах болча газеташти журналаш-ти язбелар.

Къаьстта хьинаре дакъа лоац цу гIулакха юкъе общест-венни распространитель йолча депо инженера коммуниста Ивчик Валентинас, автоконт-рольни пункта мастера Топчиев Анатоле, гIо деча цехий мастера Сотников Дмитра, кхычар. Цар цкхадьакхаш газеташти журналашти бIарчача шера язлугIа.

Дукхаза а дукхагIбараш язлу «Правда», «Известия», «Со-ветская Россия» яха центральни а хIаьта иштта республи-кански а газеташ, «Партийная жизнь», «Коммунист», «Работ-ница», «Смена», «Наука и жизнь» яха журналаш ухарг-долаш.

ХIара цолзагIа машиниакъахо язенна «Гудок» яха газет ухаргдолаш.

Газеташти журналаши дIахо язлуш ба.

Ф. АНОХОВ.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД

Семеноводство цхьоалагIча январе доладац керда шу, из дол ялу гурахьев бIаьстан юхьеп ювча культурай фу кийчдарца, оахам дарца, гу-рахьа ере культураш дIаерча. Бокхача лоархIаме да дIа-дув фу кийчдар, цар сорт, дикагIа хьатIадаргдолаш хи-лар. «Iа дIадийцар хьатIа-даргда» — яхаш халкъа кица да. Дика фу хьувкъама ларда я.

Мишта кийчдаь гурахьа ювча культурай фу Малгобек-ски района боахамаша. Тха районе деррига фу 31 эзар центнер хила деза. ХIаьта до-лаш дола кондицешкик фу пла-нах хила дезачох 131,7 процент да. Цу даьнье цхьоалагIча класса дар — 87 процент. Ди-ка фу кийчдаьд «Кавказ» колхоза (кертера агроном В. Н. Крошка, агроном-семе-новод М. В. Долгополов). Цу боадаве кондицешкик фу пла-нах 103,6 процент да, цу даьнье цхьоалагIча классе дар — 102,2 процент.

Цу колхозе соллха дика мукха фу 700 центнер я, хIаь-та вико-хIаи дар 410 цент-нер. Цхьабакъда, залахсте а, иштта дика гIулакх цхьан бол-хаке мара дац. ДIадахачь ше-рара фу юкедисар деррагача боахамашта эшаи гIулакх да. Из фу доагагIача тайпара лора-дича дика тоалу, физиологиче-ски кхачара процесс йиза чакхйоал. Из санна дола фу цхьатоара дика хьатIадоал, во торо хулийт бакъоагIашке пи-тательни веществаш хаинахьа хьаIсанйта. Из а гектара хьув-къам лакхбара лард.

Фу цIендеш дика болх баьб «Ингушский» совхозе (кертте-ра агроном П. С. Гандалоев, агроном - семеновод Ю. Б. Дзейтов). Гурахьа дийна ялат укх шера дика хиннадеце а укказа деррига болаш тIада-хийтар соахкарчах юкедисар 4 долаш гурахьев бIаьстан къьеи ювча культураштa мел эша фу кийчдара. Района боа-хамашка фу хийцар. «Ингуш-ский» совхозе кийчдаь фу пла-нагIа хила дезачох 100,8 про-цент да. Цкъарча деррагга а дика долаш санна хет, цхьа-бакъда, вико - кIии фу деррага кийчдаьдац, хIаьта цхьоалагI-ча класса дар 30 процент да. Кхы а дукхагIа хургдар из на-гахьа санна «Сельхозтехника» республикански объединене дог лазаш шоай гIулакх даь-дIаларе. Хьалхеш йола ялат цIенду пункт 1973 шера йисте-яккханзар цар. Эксплуатаце дIаялланзар укх шера а. 1974 шера ялат чулхьа даьлча, бIе-наш а дехка дукха хана дика даза хайша оалхазараш къоах-ьа в даь оборудовани дIаоттае болабелар. ХьажкIаш йоаца 4429 центнер фу кийчде дезаш да. Кийчдаьд 112 процент я. Кондицешкии дар планагIа 23 процент мара яц, цу даьнье 20 процент цхьоалагIча класса а долаш. Района долча кондици-ешкахох 21 процента цхьоа-лагIча классанох 20 проценте «Кавказ» колхозе да.

«Ингушский» совхозе кхы тайпа сурт да. ХьажкIаш йоа-цаш кийчдаь бIаьстан юхье юв-ча культурай фу 2274 центнер хул. Из планагIа 182 процент дале а цунах кондицешкиа дар 274 центнер мара дай, хIаьта цхьоалагIча класса дар вIаала а дац.

«Кавказ» колхозе гарожа фу цIендаь а молхаш теха а болла гарга ба. «Ингушский» совхозе ца ха туллийт.

БIаьстан юхье ювча куль-турай фу кийча хила дезаш дар.

ХьатIакхаьчаи бIаьста тIехьагIа ювча культурай фу цIендара, кийчдара ха а.

Тоаша лорра боахамий специ-алисташа из ха хьатIакхоачаш фу кийчдаь довккхаргхиларех.

Н. ПРИТЬМОВА,
г. Малгобека фуна инспекце начальник.

МОСКВА. Лоаланьи кIаьден вахчаш еча заводо бархI бетта ялан хана хьалха кхоачаш а даь, планал совгIа 300 эзар со-ма продукци арахийцай. ХIара кийнахьа заводо арахеш 20 соагIча тайпара йола 40 тонн доалань вахча. Из чам бола продукци араеккхьга хIара цу массаза доал дегIадоагIа. Укх шера бархI бетта заводе арахийцай соакха цу кхачуа 600 тонн дукхагIа вахча За-водо араяцаш йолча йаь тай-па лоаланьча вахчана вачте хьалкхен диналь Знак еннай.

СУРТА ТIА: лоаланьь вахча еча участке.

В. КОШЕВОЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОМБЕ ДОАГОРА

Республика халкъа тIахьо-жама органаша 72 проверка яьй, доагора - энергетически ресурсех дикагIа пайда эзара тIабертабь кхетама болх баьб. Цунна юкъе дакъа лоа-цаш хилар 850 халкъа тIахьо-жамхой специалисти.

Из болх бар бакьаи долаш 1974 шера 6 бетта Нохч-ГIал-гIайчен предприятеша 17,6 миллион киловатт-сахьат элек-трически энерги кхоьвай. Бакъ-да тепловой энерги кхоьвзанзар. 36,9 эзар гикакалори дукха-гIа дIаяхийтар из. ХIаьта 1974 шера хьалхарча квартале йоагIачул дукхагIа дIаяхийтар 57,5 эзар гикакалори хилар. ШоллагIча квартале кхоьвча 20,6 эзар гикакалоре метта-оттанзар хьалхарча квартале совлен дIаяхийта теплоэнерги.

1974 шера апрель бетта халкъа тIахьожама республи-кански комитет шиъ заседане хьежар «Старогрознефть» НГДУ, «Грознефть» объедине-не доагора - энергетически ре-сурсех пайда мишта эц хьо-жаш баьча тохкамга. Кулгал-хой бехках 1973 шера йоагIа-чул совгIа электроэнерги 401,7 эзар киловатт-сахьати тепло-вой энерги 19763 гикакалории дIаяхийтай.

Из дош халкъа тIахьожама республикански комитете дий-начул тIехьагIа «Старогроз-нефть» НГДУ кулгалхоша, шоай торонашка ха хьежа, мехкдаьтта доаккхача дIайо-хийта электрически энерги 3,2 процент кIезигйир. Трансфор-матор хийцар. Тепловой энерги кхое лерхIаш мехкдаьтта кийч-деча йоккха эффект йола дез-мульгатор оттайир, Iы лела турбаш изоляци еш дIахьов-лаш, иа доагIара парна тех-нически гIулакх деш балхаш ду. Цу гIулакхаша йиизхелий-тар 1974 шера шоллагIча квар-тале 177,5 эзар киловатт-сахьат е 0,8 процент электри-чески энергии 90,6 гикакалора е 2,7 процент тепловой энергии кхое.

Анисимова цIерагIча Ново-грозненски мехкдаьтта чакх-доахача заводе 1973 шера йоагIачул совгIа 2 миллион киловатт-сахьат электрически энерги дIаяхийтар, хIаьта теп-ловой энерги кхоьва задане кхоачашъянзар.

1973 шера энергетически ре-сурсаш йоагIачул совгIа дIая-хийтарах цу завода директора декхараш кхоачашдеш волча Ф. П. Филиппова СССР халкъа тIахьожама комитето выговор йир.

Из дош халкъа тIахьожама республикански комитета за-седане дийцачул тIехьагIа за-вода кулгалхоша доагора - энергетически ресурсех дикагIа пайда эзаргбола гIулакхаш дир, эргабаьккха тоабеш ба доагора боахам. Из бахьан до-лаш 1974 шера хьалхарча квартале 730 эзар киловатт-сахьат электрически энерги, 460 гикакалори тепловой энерги, 185 тонн условни доагор кхо-хаьд.

Грозненски дулха комбина-те, Аргунски гIишлой материа-лийи гIишлон индустреи ком-бинате, № 5 йолча дIа-юха делача механизированни ко-лонне, «Чечингушводстрой» тресте доагора - энергетиче-ски ресурсаш кхоеш дIахийта-рах йола партеи правительст-вай указанеш из йоагIара кхоачашъеш яц.

Грозненски дулха комбина-те теплопроводаш, конденса-топроводаш, паропроводаш мукхйна талхарах болх па байташ я. Помещенеш йIоахъ-яьй тIехъяьнна йIоахъяьча Iанарца, конденсаци а ца еш. ДIайохийташ йоад тепловой энерги мел я хойташ йола при-бораш уттаьйц.

Конденсат электростанце юхакхачийта оттаь договорни торгаш хIара шера кхоа-чашъян. Масала, 1973 шерей 1974 шера хьалхарча кварта-леш юха ца кхоачийташ йисар 70,4 эзар сома мах бола 39,1 эзар тонн конденсат.

ГIишлой материалийи гIиш-лон индустреи комбинате 1973 шерей 1974 шера хьалхарча кварталеи ТЭЦ-е юхахьачий-танзар 63,1 эзар сома мах бо-ла 35,3 конденсат.

Иштта да гIулакхаш «Чеч-ингушводстрой» треста, УС ПМК-5, «Сельхозтехника» объ-единене Аргунска отделене.

Энергоресурсех пайда эзара бокъонаш толхаярах 1969 ше-рей 1970 шерей цIенхаштта таIазар даьдар халкъа тIа-хьожама комитето дулха ком-бината кертерча инженера Г. И. Глущенкова. Бакъда цу гIулакха йоагIаш йола уйла яьзар яц. Комбината доагора боахам хьалхз ше хиннача тайпара телха ба. Халкъа тIа-хьожама комитето лаьрхIар Г. И. Глущенко партийни бехк-токхаме оздара дош КПСС Ша-лински райкоме дIачудалланза даргдоапаш.

Доагора боахам лерттIа ца хиларах цIенхаштта таIазар даьд Аргунски гIишлой мате-риалийи гIишлон индустреи комбината директора Ю. Н. Гончарова, «Чечингушводст-рой» ПМК-5 начальника С. П. Лукова, «Сельхозтехника» Аргунски отделене управляю-щена С. Шахидова.

Предприятешкеи организа-цешкеи энергетически ресур-сех пайда эзара тIахьожам лоаттабеш бокъа болх баьб халкъа тIахьожама Заводской районни комитето (председа-тель Марков). Халкъа тIахьо-жама комитети группаш дIа-дахача шера 15-за хьежар цу гIулакхага, 500 саго дакъа а доацаш.

1974 шера хьалхарча ах ше-ра шиъ заседанешка комитет хьежар энергеи удельни нор-ма оттаярца, конденсат юха-кхачийтарца. Электрически тепловойи энерге кхом бе бе-зий хиларца дувзаденнача де-шашка. Района вIашагIтехар топливно-энергетически ресур-саш кхомбеш дIаяхийтарга хьожаш йола районни штаб. Из ялх предприяте хьежай, цу балха йоакхо арга.

Масала, № 1 йолча гIишлой материалий комбинате, Гроз-ненски распределительни неф-тебазе хьежача гучадаьлар паропроводий изоляци техниче-ски йоагIача тайпара ца хилар, запорни арматураш конден-сатоотводчикашта шаьй хан-нахьа а дика а ремонт ярь ца хилар. ПIовхал телача систе-маша болх баьб сзайIоахъяьча Iанарца, конденсаци а ца еш.

ПIовхалах рациональни пайда ца эзарах 1973 шера № 1 йолча гIишлой материа-лий комбинате 9317 соми Гроз-ненски распределительни неф-тебазе 9400 соми зе дир. Цу предприятешка хьежача гуча-даьнар дийцар комитета засе-дане, белгалдь кхоачамбоа-цараш дIадахара зе дезар а къоастадир.

Тепловой энергех нийса пай-да ца эзарахи цу тIехь дола кхоачамбоацараш дIадоIхарг-дола гIулакхаш да дарахи Грозненски распределительни нефтебаза керттерча инженера Волковнеи № 1 йолча гIиш-лой материалий комбината керттерча энергетика Дьяков-нен комитето выговор йир.

Халкъа тIахьожама комите-та заседане дош дийцачул тIе-хьагIа гIишлой материалий комбинате энергетически ре-сурсех пайда эзара гIулакх тоаделар, хьалхарча ах шера совлен дIаяхийтац тепловой энерги.

Хьежача Грозненски химком-бинате гучадаьлар электриче-ски тепловойи энерги дIа-яхийтара оттаь нормаш док-кхий кхоачамбоацараш долаш хилар.

Иштта хьажарах оттаь ма-териалаш дийцар комитета заседане. Энергоресурсех пай-да эзаш даь зе цхьадолча даькъе юхаметтаоттаде лер-хIаш химкомбината керттерча энергетика Маркарина бетта доагIа алапи юхаоьмадир.

Нохч-ГIалгIай АССР пред-приятешкеи организацешкеи доагора - энергетически ре-сурсех пайда эзара дIахо а тIахьожам лоаттабергба халкъа тIахьожама органаша.

Д. МИЗЯКОВ,
И. БАШИРОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета инспектораш.

ДОШО ГУЙРЕ ЧУЕРЗАЕШ БА НАЬСАРХОЙ

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС XXIV съезда районошта кхоачаш ешь, йислагlча пятилетка укх дьаьхача, кьоастамбеча шера доккхий декхараш лоаьашта хьалхашка оттадаь къахьегаш ба тха района юртбоахама болхлой. Социалистически декхаретlа пачхьалкхенна оаха дlадала дезa 18200 тонн алат, 1700 тонн генараш, 3100 тонн коартолаш, 6000 тонн шекара свекла, 1300 тонн баьццахьараш, 1200 тонн худ, 3600 тонн шура, 67 тонн ткха, 350 эзар фуъ.

Фу даьй оаха уж декхараш толамца кхоачашдара?

Ала деза, цхьацца бахьанашца тхона махетта ха бола алаташ хьувкъаде тха вlаштlехьдаьнна доацилга. Дерриге а оаха гулдаь ха бола алат 12408 тонн да. Цхьабакъда плани социалистически декхараш толаме кхоачашдара кхы а 15500 тоннаш кlезигагlа йоацаш фуальаьха хьажкlаш чуэца еза тха. Укх шера уж чуэцаргьа 4100 гектара тlара. Хьажкlаш ве хьийкъаи. Хlана наг-нагахьа йолча участкашкара мара чуэца йолаьац уж. Массанахьара а хьажкlаш чуэца долалу тха тахан-кхоана яхар санна. Цу гlулакха чlоагlа кийчо яь. Масса а боахамашкарча механизаторашта дика тоаьа хьажкlаш чуэцара оша техника, тхоай йолчал совгlа дукха комбайнаш автомашинаш еллай тхона кхечча совхозашкара, предприятешкара хьажкlаш сихагlен йоа да даш чукйпа ахара ноаькъостал да. Хьажкlаш чуэцара кхетте гlо хеш хургба горда Гроз-нерен тхоай районерен вlашт болхлой.

Хlана сухалбаь хьажкlаш чуэцаш ба «Назрановский» совхозе. Къахьегта дика хьийкъай уж бахьбелча звенашка Гадиев Бекханен, Хачубаров Хьадисен, Котиев Хош-Ахьмадан кулгалдеча звеной кхал-ка. Чуэцача хьувкъано техкад ду цаl – аьхкъа плат кхоачашъе боалаш вlаштlехьдаргдолга.

Хьажкlий хьувкъам шитта дика хлебаь «Октябра 40 шу» совхозерча механизатораша Даурбеков Яхьяси Гелисханов Юсупен, совхоз-техникумерча механизатораша Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутата Часыгов Пашаси Котиев Дауден кулгалдеча механизированни звеной коллективаша. Цар а дакъа тlехьхоачашъе лерхl хьажкlий платаш. Вешта аьлча, цу звеноша социалистически декхараш тlайдай хlара гектара тlара 40—50 центнерал чукьмаьха йоацаш фуальаьха хьажкlаш яха.

Нагахьа санна хlара гектара тlара 38 центнер фуальаьха хьажкlаш яха тха вlаштlехьаьлча а, хийцца 9000 тонн хьажкlаш пачхахьалкхенна дlаяла йиш йолаш я район. Уж хул хьалхагlа тlайца хинна декхарал 2000 тонн дукхагlа.

Хьажкlаш чуэцарна цхьана дукха балхаш да тха района совхозий къахьегамхошта кхоачашде дезаш. Сихбенна гихуаргаш, шекара свекла, коартолаш чуэцаш, гурахьа дуъ алаташ дlадуьш, вlаба махьархlа лаьтта оахаш, хьайбашта lаи бамалахь лаа тайп-тайпара доакъараш кийчдеш ба уж.

Гуйран балхаш хаьнахьа чаккхахарах плани декхараш кхоачашдарах района боахамашта юкъе аьржача социалистически лаье хьалхара мотт бохьаш [illegible] техникумо. Цо Доаьанга районо доакхаш пачхахьалкхенна алаш генараш лела [illegible] шера план толаме кхоачашдира. Хlьата [illegible] чуэцаш йола [illegible] йисталгlча пятилетка чекхъ я цар.

Совхоз-техникумо [illegible] гурахьа дуъ алаташ дlадайнa. Хlинцa а укхаза lалашдаьд хьайбашта хьалха шерал ах мегал кхоачам хиалах тlехеи шоаш доакъараш.

Дика хьийкъай укх шера тха кхашка шекар доаккха свекла я. Масала, «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделене свекла лелаеранна хlара гектара тlара доах 300 центнер совгlа мерах оалаш, плангlа 180 центнер йолча. Хlьата цхьаболча гектарийкаша шоай участкашкара чукхьа шекара свекла 700—800 центнераш хул кхагlа я.

Боккха толам баьккхаб «Экажевский» совхоза коартолаш кхеераша. Хlанзе а хlара гектара тlара чуэцай 110 центнер коартолаш. Хlанз шоалагlа коартолаш кхаоахкаш хьагулъеш ба цига. Хоарагаь, шоалагlа оалкачер а кlоанагlа аьлча а 5 центнер коартолаш аргьа хlара гектара тlара. Тlакха цу гlулакхо районгла торо хулийтаргья пачхахьалкхенга коартолаш йохкара плаг сийлонца кхоачашъе.

Белгала толамаш, дахьаь тха района хьайбаш лелаераша. Чаккхаяьнача хьалхарча ах шера укх тайпара кхоачашйир аха пачхахьалкхенга хьайбай продуктах йохкара планаш: дулх — 101,3 процент; шура — 101,3 процент; ткха — 130,5 процент; фуаш — 138 процент. Укх шоалагlа ах шера хьайбаш лелаераша доалача толамашта тоаьа ду Доалаьаь дулх, шура, кхьйола хьайбай продукташ йохкара пла-наш толамца кхоачашъе вlаштlехьдаргдолга.

Цу цхьаьна хьайбаш лела [illegible] кхьабола коллективаша. Масала, совхоз-техникума хьайбаш [illegible] хьегтаьь а кхоачашдиьй пачхахьалкхенна дулх дlадалара шера план.

Доалаиггара шура яккlара дола шоай социалистически декхараш тlехкхоачашдеш къахьегаш ба «Октябра 40 шу», «Назрановский» совхозий фермай болхлой. Къахьегта доккхий толамаш доах Долакха-Юртарча отделене шурий-тоарик ферма доярхаша СССР Лакхехьарча Совета депутата Даурбекова Зинас, Тимурзиева Роза, Наьсар-Кертарча ферма доярха Костоева Хьавас, кхы дукхачар.

Шитта белгала толамаш дахьа хале а, тlаlиса декхар шура дlатакхара кхьа къахьега деза района шоте боахама болхлой шу чаккхала кхейисачь хала. Хlана района берригача коммунисташа къахьегамхошка шоай берриге низ тlаберзабаь 1974 шера хьалхашка лаьтта белхашке декхараш сийлонца кхоачаш а дьь. Сийлаь-боккхача Октябра 57 шу дуза ди — 7-гlа ноябрь баькка-дикача толамашца белгалдаккхар дуъа.

С. БЕКОВ,

КПСС Назрановски райкома хьалхара секретарь.

Берригача советски наха санна, Назрановски района юрта боахама къахьегамхошка а хьинаре къовсам лоаттабу йисалагlча пятилетка дьахагlча, кьоастамбеча шера плананаш социалистически декхараш дагза кхоачашдара. Хlанз дукха балхаш lайнад района совхозий кхашка.

Цу балхашта хетаь я ер оагlув. Шоай чагалаттача уйлаш, шоай социалистически декхараш шитта кхоачайду дувц района кулгалхоша, специалисташа, мугlарерча болхлоша.

ШУ БЕРКАТЕ ХУРГДА

Укх бетта кхойттлагlа дийнахьа вай лелхарча берригача къахьегамхоша белгалдоаккхаргда юрта боахама болхлой Ерригсанзаш Ди. Из ди дезду колхозий совхозий болхлой чупйна доано гуйрен беркат чуэйача хьинаре къахьегаш боахкача хуна.

Малагlа толамаш даьха накъаьбоагlа тха совхоза лаьтта лелаераш цу дезача денга? Ала деза, йисалагlча пятилеткa укх кьоастамбеча шерара тха толамаш во доацилга, уж ках а дикагlа хьайтара, цхьаккха шаьут зеьва на йоаеш хьинаре къахьегаш тхо доакхалга.

Хlанз цхьан хана кхоачашдеш дукха балхаш да тха совхозе. Уж массадола балхаш доарlеме ла. Цхьайнагьа цу балхашта юкъе а шитара тхона доарlамегlа дешаш дукхагlа оаха йоакхо [illegible] бола бол ба хьажкlаш [illegible] шоай хlанахьеш ца йойташ чуйца боахкарга.

Дукхьал алата дlайийна хьажкlаш чуэца еза тха 1500 гектара тlара, цул совгlа чуэ езаш я 220 гектара тlара шекара свекла, юкъеиса 50 гектар баьццахьараш, 500 гектар гlидуаргаш шитта ахa дезаш дукха лаьтта а да. дlадуьш гуйран алатиш а да.

Тайп-тайпарча сортагlа йола хьажкlаш я оаха чуэцараш. Хlанз чуэцаш я Наьсар-Кертарча отделене 200 гектара тlа дlайийна чукта «Днепровская-247» яхача сортагlа йола гибридни хьажкlаш Аьлти-Юртарча отделени Беков Махьмад-Гире кулгалдеча № 4 йолча бригаде «Одесская-10» яхача сортагlен «Вера-42» яхача сортагlен йола хьажкlаш. Юкъера лаьрlача хlара гектара тlара оаха чуэ мерl 40 центнер фуальаьха хьажкlаш. Хlьата тха тоаьагlа болча хьажкlаш лелаераш Гадиев Бекханен Хачубаров Хьадисен кулгалдеча механизированни звеной коллективаша дош дечад хlара гектари тlаьа 50 центнерал кlезигагlа йоацаш фуальаьха хьажкlаш чуэца.

Тха совхозе хьажкlаш кхеш 10 механизированни звено я. Цар укх шера пачхьалкхенна дlаяла еза 4000 тонн хьажкlаш. Иззал хьажкlаш дlаелча оаха сийлонца кхоачашъю ялатийла йола укх шерара боахама план.

Укх шера оаха пачхьалкхенна шитта дlаяла езаш я 1000 тонн шекара свекла а. Из план тха толамца кхоачашхургйолга цхьаьских дика хьийкъача мерзача оалаша. Шишша планаш йоахаш къахьегаш ба Наьсар-Кертарча, Буро-Кlаларча, Аьлти-Юртарча отделеней свекла лелаераш. Хlьата цхьаболча гектарийкаша кхоачашъяь шекара свеклай кхоачха-йаь-йаь плата.

Цул совгlа тха совхозе чуэцаш я дукха ябакх, кабуц, кабачкеш, сухалйаь. дlадуьш летт гурахьа дуъ алат, мело за еш кийчаеш да хьайбашта lаи заьалахь дая тайп-тайпара доакъараш.

Мадарра аьлча, дукха балхаш lейнад тха укх гурахьа сихонца чаккхаде дезаш. Уж сиден дийен чаккхахара дукха наьа транспорти эш тхона. Кулгашца хьажкlаш чуэцача центральни хьатта уж цlенъеш пачхахьалкхенна дlалучеи тхона ноаькъостал деш ба Грознерча химкомбинатера а «Металлист» яхача заводера я бахкa болхлой. Цар доккха гlо ду тхона хьажкlий хьувкъам ца бойташ сихагlа чуйна баккхара.

Бакъда, арахьара нах дьаlабаьхка тха балхаш сихденадале а, тхона махетта доашо гуйре чуерзае вlаштlехьдалаш тха транспорт кхоачам боалаш ца халар бахьан долаш. Цудухьа дукха хьажкlаш, шекара свекла летт дlаяхьа автомашинаш йоалаш. Цу гlулакха кхача боахамаш а, Грознерча [redacted] а ноаькъостал дергда яхаш хьакоэаш хаба-[redacted].

Бакъда уж хабараш хlайналца кlелй кlийле йоацаш даьсса хиннад. Цу хlамаша дикаш юкатетт тха болх. Наталла сахе кхоачам хаьала транспорти ноаьа тхона гиьача шеко йоацаш вlаштlехьдаргдар дерриге гуйран балхаш 1-ча ноябрга чаккхаха. Тхо тешаш да. уж кхоачашбоацараш теркаме а йийа, цу гlулакха декхарийле болчар тхона гlо доеслаараш массе тайпара гуйран балхаш толамца чаккхдаьхад аьнна 7-гlа ноябрь хьатlакхачалехьа Даьхенга рапорт дала тхоай йиш хургхилараха.

М. ГАГИЕВ,

«Назрановский» совхоза партгера агроном.

Дукха ха я Даурбеков Яхьяси ван хьажкlаш цхьаш укх отделене бокх бу. Масса хана а тхоайла социалистически ахь оалаш оаха. Цхьан шера из кытаоа, хlьата шоалагlа шера со тха.

Укх шера са звенаш кхьаьй 200 гектар алата аьмаьхlа хьажкlаш. Уншал хьажкlаш я Даурбекова Яхьяьй звеноша а. Тха шеш а хьажкlаш йоа хьастеш в. Хоа тхоаш, шоай хьайбо кьа зеьяь дойнахьдолга.

Хlанз тха звеной коллективаш партгера декхар да хьажкlаш сихой бое ца оаш чуэцара са вlаштlехьаькхар. Цу гlулакхо торо хулийтаргья хlара гектара тlара 50 центнерал кlезагагlа йоацаш фуальаьха хьажкlаш чуэца аьлла оаха [redacted]

Хlьата социалистически яхь тхоаш шоалагlа тха къахьегамо чубакхачаь къувсаргья.

Ю. ГЕЛИСХАНОВ,

«Октябра 40 шу» совхоза звеньевой. Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеро.

Яндарерча механизаторий толам

Йисалагlча пятилетка укх дьаьлагlча, кьоастамбеча шера йоккха къахьегама котало яьккхай Назрановски совхоз-техникума механизатораша. Шоашта хьалхашка латта доккхийн бехктокхамеи декхараш дика кхетадар, Даьхенна дукхагlа лаьтташдара продукци дlаяла уйла йолаш механизатораша хьинаре къахьегар бахьан долаш совхоз-техникумо укх шера кхоачашъяьй пачхахьалкхенга алата тайпарашш доххара плане шера плав.

— Йисалагlча пятилетка планагlа 45000 центнер йоалча, диъ шера пачхахьалкхенна оаха дlаденнад 46470 центнер алат, — дlахаьха дувш совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара. — Хlьата генараш пхе шера планагlа тхо декхарийла хар 7500 центнер дlадала, диъ шера Даьхен вийбарашка оаха чутессад 8640 центнер генараш. Духхьал укх шера планагlа 1500 центнери социалистически декхарегlа 1800 центнери йолча пачхахьалкхенна оаха дlаденнад 2930 центнер генараш.

Ба а ба из боккха толам. Цу хьакъехьа укх денийна Даьхенга рапорт деннад Назрановски совхоз-техникумо. Бакъда из толам вца-шетlа хьахинабаш. Да-бйса, шоашта хуъаш йола хало яа лоархlаш хьинаре къовсам доаттабир йилтта лелаераша шоай даги лаьттача уйленга кхачар дукха.

Шитта боккха толам баккха Яндарерча механизаторий вlаштlехьдаьннад деьттааш мел хола гlулакх дикагlча агротехнически ханашка чаккхдоаккхаш, лаьтта лелаера культура дакха кхиари хlара механизатор дисциплина йолаш хилари, хlьата шитта боахама кулгалхоши, партийни профсоюзни организацеш пор материальни моральни бозам сообаргйола гlулакхаш кийса вlаштlехьдаьтари, кхашка къахьегаш боахкараштa юкъера социалистически яхь кхетамца, пайда дукхагlа лургболча оагlорехьа вlаштlехьаькка хари бахьан долаш.

Тахан боахама карагlдийна толамаш дувцаш хьоаха ва йича ногlйк совхоз-техникума кьоанча агронома Султыгов Мухьмада, тракторно-кхай тlарча бригада кулгалхочун Ленина орден лелача Евлоев Махьмада, из толам боаккхача доккха дакъа хьежадихьача [illegible] механизаторий цlе [illegible].

Масала, хьаьалогаз вай механизатор Евлоев Юсуп. Дукха шераш да Яндарерча кхашка тайп-тайпара юртбоахама культураш кхееш из къахьега. Хьинар долча механизатора хьийга кьа дехьа дайнадаь. Цул къахьегаш вай правительствас белгалбаьккхаб «Знак Почета», яха орден хлареца.

Укх шера Евлоев Юсупа звенос массарел дукхагlа генараш чудерал. Цо лелаеш 100 гектар яр. Планагlа 10 центнер йолча, шай участка хlара гектара тlара по чуйтад 17,2 центнер генараш.

Планагlа доагlачул дукхагlа генараш даьхад Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутата Часыгов Паший звенос, кхычар. Социалистически декхарегlа 11 центнер йолча, юкъера лаьрlача совхоз-техникуме хlара гектара тlара чуйпад 13 центнер генараш.

Совхоз-техникума коллективо лоархlаш сий деш ва комбайнер Кансигов Муса. Гурахьа дийра алаташ чуэцача массаза а социалистически яхье хьалхе лелаеш чаккхаьлар из. Цун агрегата тlа дани лепал яр карара кера тела цlе хьаьтеш, хlара ди чакх массала дала цунна лора акчан премии. Хlанз хьажкlаш чуэцара кийчлуш ва Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаю механизатор Кансигов Муса. Уйлаш йоаккхий я цун.

— Тха 418 гектар алата йийна хьажкlаш я чуэа езаш, — йоах совхоз-техникума директора Цокиев Мухтаро. — Уж хьажкlаш иттлагlча пятилетка чотах дlалургьа саха. Хьажкlаш чуэца таташ, шоарча дийнахьа дlадолалу тхо. Черсий – Балкхарой республикерча хьажкlаш лелаерий дика гlулакх хьал а лаьа, да-бйса ца лоархlаш къахьега уйла йолаш ба механизатораш. Цу гlулакха мел эпа техника вlаштlехьаьккха кийчьяй оаха. Хlьата тха толашагlа волча комбайнера Кансигов Мусайна дагадехад «Херсонец» яхача кхаь комбайнаш 23 сахьата 65—80 гектара тlара хьажкlаш чуэца. Цунна дагадехе дика гlулакх хьалаьбцад оаха. Тахан из дlадолале беран а ба тха.

Комбайнера Кансигов Мусайна дагадехье гlулакх дlаьа чаккхдиккха вlаштlехьдоале, хьалхха а даьча доарlамех цхьан дийнахьа баьсанеи 330—400 тонна хьажкlаш чуэца вlаштlехьдаргдаь бахкама. Шитта лоарlам саьб хьажкlаш дика хьийкъандаь — хlара гектара тlара чуэцаргья 60—70 центнер томараш я тlехь хьажкlаш.

Уж дерриге балхаш кхоачашдарца цхьана йоагlаш йола йоаькхо ю укхаза гурахьа дуъ алаташ дикагlча агротехнически ханашка дlадийна дахара. Дlаде аьаача 500 гектарах таханарча дента укхаза дlадийнад 480 гектар совгlа гурахьа дуъ алат.

Кхоанен уйла еш, массадола балхаш хий-ханнахьа чаккхдахаш къахьегар бахьан долаш Яндарерча механизаторий вlаштlехьдаьннад пачхахьалкхенга алата генараши доххара пхе шера план толамца кхоачашъе а, шоай совхоз-техникум республика толашагlа волча боахамашна юйе а аь рентабельни новкъа яккха а.

Р. МАЛЬСАГОВ.

СУРТА ТlА: гурахьа дуъ алаташ дlадуьш ба Назрановски совхоз-техникума дикагlчарех бола механизатораш Часыгов Пашеи Котиев Даудi.

П. КУЗИВАНОВА сурт.

Лаьттанцара хьайбошкарча продукташ дукхагlа яхара йолча Ерригсанзаш социалистически яхье а лаьнна, са звено доккха декхар оттадаьдар цийна хьалхашка — хlара гектара тlара 40 центнер фуальаьха хьажкlаш чуэца.

Бакъда, 100 эзар тонн хьажкlаши 20 эзар тонн духьажкlаш дlакхара беригача хьажкlаш лелаерашка тlакъехам баш КПСС Нохч - Гlалгlай обкомо кхайкхарал аьлчун тlакъагlа, тхоай тороаш а аьлхlа декхарагlа долр социалистически декхараш тlайцар оаха. Са звено коллективо йиш денад хlара гектара тlара 50 центнер фуальаьха хьажкlаш чуэца.

Хьажкlаш дика хьийкъай. Укх денийна дlадоладенад тха уж чуэца. Чубахьача хьувкъамо тешаду тха. тхоай декхараш дизза кхоачашде терраш хилараха.

Я. ДАУРБЕКОВ,

«Октябра 40 шу» совхоза механизированни звено звеньевой. Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеро.

Тха бехках хlама юкъагlдусаргдац

Центральни хьатт хьалхагlа а дика кийчъяр бахьан долаш хьовзам боацаш хьажкlаш хьачувцен цlенъеь пачхахьалкхенна уж дlаялен вlаштlехьдоал тха. Тахачарча денга центральни хьатте хьехтаьчай 700 тонн совгlа хьажкlаш. Царех цlен а яь пачхахьалкхенна оаха дlеснийй 300 тонн хьажкlаш.

Болх шин сменагlа бу оаха. Хlара сменагlа болх беш 30—40 саг хул. Уж мал кlелата ба. Кулгашца хьажкlаш lоцlенъеа хьахаржел кхы а дукха нах эш тхона. Тlакхха тха вlаштlехьдергдар дийнахьа хьатта хьакхсачача хьажкlех ноагlъяраш цlен а яь пачхахьалкхенна дlаяла. Укх деношка тха хьатта болх бе йолалу хьажкlаш цlенъю йоккха установка. Из болх бе йолаелча кхы а дукхагlа мах эшаргба тхона хьажкlаш цlенъеш хьахаржел. Шитта тоаьаш дей хьажкlаш вуекха туснараш а.

Центральни хьатта хlана болх беш 60—70 саг ва. Хьажкlаш цlенъеча шоай дийнахьара балха норма тlехкхоачашъеш къахьегаш ба Медова Марем, Хаутиева Аьсет, Бузуртанова Тамара, кхьабараш.

Хьажкlаш сахех йоа да еш чуйца яхара гlулакха доккха ноаькъостал ду тхона Грознерча «Металлист» яхача заводера баьхкача болхлоша.

Лахха аз белгалдаьха кхоачамбоацараш дlалаьхачь тха болх дикагlа а леларгбар, пачхахьалкхенна дlадучa хьажкlий тоннаш дукхагlа а хургьяр.

Р. АБАДИЕВ,

«Назрановский» совхоза центральни хьатта заведующи.

«Экажевский» совхоза къахьегамхоша дика хьийкъа коартолаш чуэцара укх шера ноаькъостал деш я района предприятешкарен дешара заведенешкарен коллективаш.

Царех хlара коллективо социалистически декхарашна белгалдаь да коартолаш хьагулъечен хоржачен ноаькъостал дергда. Массане а дизза кхоачашду шоаш деша дош.

СУРТА ТlА: «Экажевский» совхоза Экажкъонгай-Юртарча отделенера коартолаш хьагулъеш ба Назрановски совхоз-техникума дешархой.

И. ПЛИЕВА сурт.

СВЕКЛА ДИКА ХЬИЙКЪАЙ

«Назрановский» совхоза кхашка укх шера дика хьийкъай шекара свекла. Духхьал Аьлти-Юртарча отделене на дlайийнаяр 110 гектара тlа.

Хlанз сухалбаь шекара свекла чуэйаш я пачхахьалкхенна дlалуш ба из махкала культура кхеаь бола болхлой. Хlапзе а чуйцай 35 гектар свекла.

Свекла лелаерашта юкъе шерра яьржай социалистически ях. Къахьегта доккхий толамаш доах «Джамбурие» Башира кулгалдеча кхоалагlча тракторно-кхай тlарча бригада свекла лелаераша. Озиев Сайпудина звенонарча гектарийкаша гектара дика хьувкъакъай шекара свекла. Масала, хьаэлаьгоа вай гектарийк Дзортов Микаил. Цо лелаеш 0,5 гектар свекла яр. Цу ах гектара тlара вокхахача саго яьхар 450 центнер шекара свекла. Цунга кхоачеш толам баьккхаб. Цечоева Тазкрата а. Цо lуваа ден 1 гектар свекла яр. Цу тlара Тазарата чуера 700 центнер свекла.

Плана дикка тlех шекара свекла чуяь Беков Махьмах-Гире кулгалдеча № 4 йолча тракторно-кхай тlарча бригада свекла лелаераша а. Шоай аьтта тlара 480 центнер свекла яьхай lимагожев Ахьмаден, Шаихоев Махьмаден, Имагожев Гадоси. Царел а тlех — 600 центнер мерза оелаш даьхад ше гlулакх даьна гектара тlара Евлоев lаддал-Керама.

— Тха свекла лелаераша укх шера хьийга кьа зехьа дайнадаш, — йоах Аьлти-Юртарча отделене управляющи Я. Мальсагова. — Планагlа 180 центнер йолча, юкъера лаьрlача хlара гектара тlара оаха чуэ 300 центнер мерза оалаш. Уж дика хьувкъар бахьан тха вlаштlехьдаргда пачхахьалкхенга шекара свекла дlаялара плана дикка тlехкхоачашъе.

С. АЛИХАНОВ.

МАССАНЕ А ЮКЪАРА ДЕКХАР

Ялат, юртбоахамо кхийола культураш дика хьувкъаирах чаккхдалац гlулакх. Боаккхача лоархlаме да хьийгача къах хьахинна беркат доа да деши ханнахьа чуяр а Даьхен вийбарашка дlачутассар а. Из кхашка къахьегаргй декхар хинна lаш. Из да массане а юкъара декхар.

Цу уйланца хlара шера новкъостал деш хул тха заводера болхлой «Экажевский» совхоза къахьегамхошта.

Укх шера тха завода болхлоша доккха гlо ду совхоза къахьегамхошта коартолаш сихагlа чуйна яхара. Хlара дийнахьа тха заводера 6—7 звено хул коартол чуэцача новкъостал деш. Хlьата шоашта деношкеи кlвоанденошкеи заводера берриге болхлой со йиш я укхаза. Хетаргахьа, гlалат хургвац со ерригача коартолех ноагlъяраш тха белхлой новкъосталца чуйнад аьлча, совхоза коартолий кхашка къахьегаш хул 65—80 саг. Хьанна оахкаш йола коартолаш чуйна даьнах тхо. Хlана Бузуртановеи Евлоевеи звеной коартолаш хьагулъеш ба са звеношкара болхлой. Шоай балха норма тlехкхоачашъеш къахьегаш ба Евлоева, Барчавова, Батаева, Аушева, Мальсагов, Цуадзов, кхьабараш.

Дуккхьал тха звенос хьагуяа а тха пачхахьалкхенна дlеннай 260 тонн коартолаш. Кхы а 100 тонн кlезигагlа йоацаш коартолаш гулъе даш деннах оаха.

Коартолаш чуэцарах чаккхбоалаш бац тха болх. Завода коллективо шийна хьалхашка декхар оттадаьд 150 гектара хlара хьажкlаш чуэца. Со звенос а шеко йоацаш хьинаре дакъа лоацаргда цу доарlамерча балха юкъе.

Совхоза гlо-новкъостал даьдар аьна юкъегlа бесаш тха тхоай болх а. Производстверa планаш а кхоачашъю оаха, чаккхаде декхараш а кхоачашду.

Шитта хила а деза гораэдерчен юртарчен нахл юкъера хоттагlаа, жlовнан марсаш юкъера бувзамаш.

Дошо гуйре чуерзаь йолаш латт. Цул доккха беркат дика гуш да. Массане а кхетадеш да, ше волчо хьинаре къахьегарах из хьахинна долга. Цудухьа тхоа хlьоаьао доккхал деш ала йиш йолаш ва цу берката юкъе за со дакъа аьнна.

I. ИМАГОЖЕВ,

Назрановски «Электроинструмент» завода слесарь, тlемаш къахьегамен ветеран, 1918 шера денз КПСС член.

ТХО КИЙЧА ДА

Дукха ха я хьажкlий хьувкъам хьачуэцаро оаха кийчо ю. Мел эзаш дола хlама вlаштlехьа а даьккха дика тоаьай оаха сепаратораш, транспортераш, сушилка, лаборатори, складаш.

Уж механизмаш тоаьа, помещенеш кийчъеча хьинаре къахьийтар слесараша Цечоев Мовле, Аушев Султан-Гире, транспортировщика Мажкиргов Бамат-Гире, кхы дукхачар.

Йоагlаш йола кийчо яр бахьан долаш тха йиш хургья района боахамашкара хlара дийнахьен буси 100 тоннал кlезигагlа йоацаш хьажкlаш хьачуэца.

Дийнахьеи буси цахаддаш хьажкlаш хьачуэцара дежурстве график оттаьй оаха, балха тlакьожам доттаберга коммунисташа, комсомольцаша.

Хьажкlаш хьачуэца доладенна тхо. Эттара хьалха тха заводе хьажкlаш хьачуенна «Назрановский» совхозо. Ала хlама доаца дика хьажкlаш я цо хьачуеннараш.

Укх деношка хьажкlаш хьаэца долалургда тхо «Октябра 40 шу», «Экажевский» совхозашкарен совхоз-техникумагарен.

И. МАЛЬГИЕВ,

Назрановски мельзавода директор.

ДОАЗОЛ АРАХЬАРА

ТОП КХОССА КИЙЧА Я

Фаташ тесар, зурмаш дехкар, пандарах цIийзар «Ольстер-холле» сцена тIа эхьлар Ян Пейсли. Уильям Крейг, Джон Тейлор. Футболан Iаьдаллагlа массаза а сатем байна хулаш йолча аудиторе цIогIарч хьеккаш, шокарш еттаи, когаш Iоеттташ тIанйиар уж. ГIадбахам раьза хиннен айяьIар яр на — цхьатара уйлаш ярш бар зале гулбеннарш. Ольстера лоялисташ, цуп протестански дуккагIбарий «корта» католикаш шоай метте дIа миштаотабергба», сеннэ бакъац «букъа тIехк йоаца» Лондон яха къамаьлаш деш бар.

Пейсли — ипарала яр санна оази овмалаши йолаш вола священник, Крейги Тейлори — хьалха хинна ольстерски министраш, хIаьта хIанз правоэкстремистски даькара политикаш. «Топ бе а елла, — муттIарчегIа дIаьттIача мара могаргдац протестанташта шоаш лорабе», — йоахар священника-инарала а отставкерча министраша а. Цхьабакъда формула хьа яколла хьаьли хиннар царех наI — бата йIазахала муь бонаI — Джон Тейлор мара вацар.

— «КхоалагIа низ» вIашагIтоха беза, — аьнна керда химически элемент хьайийллача санна, дог тIоздаьнна хьакхайкадир цо. — Iерзах тоабенначa тхьо эзарнал кIеззагIа болцача протестантех латташ яхаш беза на. ТIаккха котаергда вай...

Сатийнна дог тайша волаш ехар Тейлора оаз, муо зуламе, Iоттар еш хетайтар цун юкъ: сона юкъе вантIача цхьацне цIогIа техар:

— Вакъ дув хьо, Джон! Хьо бакъ ва, воккха саг, цIаккха а ца хиннача тайпара...

ШогIа а теха, лакхе керта тIа айдар плакат: «Юха дийндергда вай «къаьстта Б низаш!» Цу тайпара лозунгаш гучалийлхар зала масса меIнигера. Тейлора тIахьехам, цу тайппара, хьадда хьаттар, формула яьшхар. («Къаьстта Б низаш» — ншта оалаш яр алкха протестантех вIашагIъелла карательни отрядаш. Юккъерa ольстерски кризис дIа мел йолаелланте а вIашагIъеккхар уж Iаьдалаша — Э. Ч.).

«Ольстер-холле» хилар со дукха ха йовццаш цкъа Белфасте вaха волаш. Протестанташ герзаца кийчбарa проблема хIанз хеберашкара дIа а яьнна практически къоастеш я: хIанале а оттаьь лынийн антиюнионисташ хьерабара дехкар тIадиллача, вIашагIтохаш латтача полицейски формировоней спискаш.

Укх тIеххьарча кIирашка тамашийна толаш йийттай лондонски дипломате а КхоалагIа низа вIашагIболларах болча Тейлора тIахьехама раьза хиланзар Англи. «Цхьаккха тайпа шоай лоIамера дружинаш оаха мегийтаргьяц», — хьакхайкадаьд Къилбаседа Ирландерча английски правительства никало Мерлин Рис. Хоадамболаш аьнна дешаш дар. Цхьабакъда массаьзна а хоавра цу тайпара «дружинаш» цу хана йолаш хиннийта.

Католически геттошта чукъелхаш, лелхомаш дешь вах боабеш хиларца йовлаш яр ультраьаттехьара «Ольстера обороне Ассоциацин». Цун автоматаш тIа а уттаеш йир укх бIаьсти провинции кегаьь «забастовка». Ши шу хьалхагIа подпольни организаци яр «Ассоциации». ХIанз легальнийчар ранге а из, хIаьта хьалхагIа шоай штурмовикаш тIаьдача гIуллакхашка ахийтачар такан шоаех «политически деятелаш» оал.

Цхьабакъда «къаьстта Б низаш» юха дийнделге дIадерзаш дола плакаташ «Ольстер-холле» арадолхар хозахетадаь лацар. Ций Iоухийзам але а ахлегиаьни бандай кутарин разбой лоялисташта ольстерски буржуазена кхоачам белаш яцар. «Ольстера обороне Ассоциаци» санна йолча йоккхийча организацена дукхаьх уйзарбоах уж. Йоазаш йола «забастовка» йолча хан на хиннача тайпара. Iаьдала чам хайна болча «Ассоциацерча» экстремисташа хьахабкадир. Пейсли, Крейг, Тейлор санна болча «традиционни политикашта шоай хьаштий мара бала ца хилар а цудухьа ультрана шийна гIойле йолча хана мара уж лархIа ца богIаш хилар а.

Цудухьа хьалхагIа хинна полицейски формированеш юха хьакхилара маIал лоалам ба лоялисташта «кхоалагIа низ». Царна аттагIа ца да, хIаьта, керттерадар, тешамегIа а...

Уж отрядаш вIашагIъетта йолаеннай. Цар едро хилар хьалха хиннача «къаьсттачА Б низий» членех. Бокъонца цу ханна ший «контрплан» тIаера Лондоно. Полицейски яхаш дикка алсамдаха лаьрхIар... Цар едро а нштта хьалха хиннача «къаьсттача Б низий» членех латтаргья.

Вайна магарра, массаза а уж погромщикаш ба хьалзабоахараш. Го хьаьIашка бенеб. Лондон а лоялисташ а цхьатарра раьза а хиннa. ХIаьта «кхоалагIа низ» вIашагIтохаш ай бергбац яхаш кхайкараш хIане эггара чIоагIагIа тIоеваш детташ ба английски контрплана. Пейсле аьлар, цу решене «наIара юкъе гIолла кег дIачубаккхи» йиш хулаьйт протестанташка».

Уж дешаш газета тIера ноха а лаь. кхы тайпа маIан атта юстара даьккхар аз, тIеккха сендухьа дар а ца хоаш дагадехар сона Iалаьмате йоккхий, хетаргдаьа, шеваткъе аттагIа размер хиля а мегаш йола, Пейсле ший лозунгий мукъамагIа яйна IотIайийтта цун Iаьржа штаб-еташ. Мийнара, цун безам хургдац наIара юкъера хог дIабаккха...

Цу тайппара юха а политически наькъаца а на къоастаеш, тIема наькъаца къоастлеш я кризис. Цу тайппаре юха а оттадир ольстерски драма аргIахара сурт. Эггара хьалхара вкт дIайолаелча дена сцене хьалъилла топ, кийсагIа аьлча эзараш топаш — вIашагIтоха «къаьстта Б низаш» кхоасa кийча я. Протестантски экстремисташ Лондона водкъосталца юаш ба уж укх денош.

P. S. ВIашагIкхийттача Ольстера юнионисташа — Пейсли, Крейг, Уэст керте латта Къилбаседа Ирландe протестантий йоккхагIйола кхо партийн юкъерхача коалице — хоржамашта хьалхара шоай манифест келатеха араьяккхай 24 сентябре. Цу тIа юха а хьаккхайкаду католически кIезагIгIбараша шоай гражданаски бокъонаш бахьан долаш лоаттабу къовсам IотоIабара вIашагIъехкача экстремистски ахоенни организацей, моттигерча полицей цун резерве Iаьдал чIоагIдаьза харг на хилар.

Манифест ше дIачулуш, коалице лидера Уэста хьаккхайкадир, хоржамашка цхьона а партена тIехьа дукха а дукхагIа бараш ца хилар дола ольстерски юнионисташтa аьнна, хIана аьлча цо йиш хулийтаргьяр царга парламенте Iаьдала баланса тIахьожам лоаттабе».

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.

Белфаст — Лондон.

Тхона гоама я фашизм

Перу халкъа Чиле патриотийца солидарность хиларах дийцар Лимерча АПН корреспондента Густаво Валькарсела цу мехкарча журналистий вокалаша шоаш пхьтаррхи дуьн.

Энрике Рамирес Латинес, Перу журналистий Федерацие президент:

— Перуанций дег тIара солидарность я вежарашта долча чилийски халкъо паргIатоне демократи юлаоттаяре дукхьа лоаттабеча къовсаме. Тхона гоама я фашизме Пиночета режимах. Дукха ха йоаппаш хиннача журналистий Федерацие съезде тIайийцар Чилера фашистски режим беже еш йола массехк резолюци. Дег тIара цIоба уйла я тха чилийски халкъара, мехкара делкхабьча, готбаь хьувлабеча, пиэаш тIалаттача, суди следстии йоацаш набахта боахкача беррагача чилийцашна.

Шашха а диллуредац тхона Чиле законни президента Сальвадор Альенеда лалла топ бе елла дIа а утта латаш веннача чилийски журналиста Аугусто Оливареса хьахедда хьонахча, туфалаш, сагаш. Тхо дийхурgдаш хунто чухахка газетий издательстваш ахар, кIезагIча тайпаре уж йовхар а йохаяр а. Дlахо а чIоагIьергья оаха чилийски халкъацара солидарность, баккъ гIуллакх бахьан доаьш цо лоаттабу къовсам хьалхоаттабергба оаха. Чиле демократи юха оттайаца.

Сентябре ший тайпара бутт ба Чилена. Цхьа бIаьш ах бIаьш цу соцIа хе хьалхагIа испански колонизаторех мукъалаваьнна цIеи санна, хIанна шу хьалхагIа фашистски переворота Iаьржа ди санна юкъеблахаб из чилийски историеи. 1974 шера сентябрь, дерригача дуьнен прогрессивни общественности а санна, Чиле бутт а хинна дIадаттаь Перуна Йовль бокъонаш ший паргIатонаш юхаоттаяр дукъа чилийски халкъо лоаттабу къовсам хьахлацар солидарность юха бола бIаьш а хинна дIаэттер Перу.

Овен Кастильо, «Экспрессо», «Экстра» яхача газетий журналистий профсоюза генеральни секретарь:

— «Экспрессо», «Экстра» яхача газетий журналисташа хоадамболаш беже ю вежарашха йолча Чиле республике ре Iаьдал дIадаьккхача фашистски хунта репрессивни политика. Реакционни военцино фашистски путч яьча дийнахьа дена оаха цкъа санна дуккхаза а дIакхайкадаьд чилийски халкъаца, фашистски режимо готбаьча чилийски журналисташца тхоай солидарность хилар. Перуански журналисташа, дерригача прудански халкъо а санна, кхетаду, империализм ший ерригача средствашца Латински Америкера революционни процессий садеккъа гIертаьш хилар а хIаьта цудухьа тахан къамаьна социальни кортамукъале бахьан долаш къовсамa лоаттабеча дерригача халкъашца эггара шерагIча тайпара солидарность хилазза ярца хилар а.

(АПН).

Вайцига — УССР Полтавски областера писателаш

Республике дIадоладеннад вежарашха йолча Украина Полтавски областа литература Денош. Хьашашта юкъе ба бовзаш бола писателаш Александр Чуча, Гарин Федор, Юренко Олесь, Головобородько Василий, Ивашина Ольга. Делегаце кулгалхо ва писателий Союза Полтавски отделене бехктокхаме секретарь Александр Чуча.

Селхан дукха нах вIашагIкхийттабар Грознерча вокзале. Цига Полтавски областера баьхкача хьашашна моаршал хатта дукхьалбаьхкабар республика творчески интеллигенце вакалаш. ДIайха моаршал хоатташ безаме тIаьц фусамдаьша вежарашха йолча Украинера хьаший.

Хьашашка моаршал хоаттеш къамаьл ду Нохч-ГIалгIайчен писателий Союза правлене председателa Р. С. Ахматовас.

— Тахан вай ваьтта доккха цIай да, — аьлар цо — вай тIаьц Полтавера писателаш. Даза доттагIий тхона дика хет уж дIайхача, хозача дийнахьа тхо долчу цо даькха. Тха цаьтта тIа оаша йоаккхаргйола за а нштта безаме хургья сьнна хет. Марша доагIалда шо, тха кхо орден вавачa Нохч-ГIалгIайчене!

ВIашагIкхетар геттара безаме дар Украинера писателаш вай писателашца бовзаш хиларах. Ши шу хьалхе Полтавски области писателаш болча хьошалгIа хилар нохч-гIалгIай писателаш Ахматова Раиса, Осмиев Хьамзат, Яндиев Джамалдa, Арсанукаев Шойхи, Вадзинов Ахьмад.

* * *

Полтаверча писателаш дукхаьлбаьххарашта юкъе бар КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитель Р. А. Сайханов, Нохч-ГIалгIай АССР культура министра заместитель И. Н. Шаповаленко, КПСС горкома секретарь П. Н. Громов, иштта кхыболa бехктокхаме болхлой.

7 октябре КПСС Нохч-ГIалгIай обкома А. Чуча керте волча Украинера йовзийтой делегаци тIейийцар КПСС обкома секретаре нох. М. О. Бузуртанова.

Нохч-ГIалгIайчен вахарах, республика кхаьхьегамхоша ийсналгIа пятилетка кхоачашъеш дьахача толамех, барттайнача советски дезале Нохч-ГIалгIайчен экономика, культура дегIаярах, сийлазьа революционни кхахьетамаш историех дийцар хьашашта М. О. Бузуртанова.

Ленина памятника хьалхашка зизаш дехкар Украинерча доттагIаша.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТIА: Полтавски областера хьашийн вай республике кагирхоаща.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

МИЧАВ ХЬО, СА НОВКЪОСТ?

Узбекски ССР-а Сурхан-Дарьински областерча Денау города Первомайски уличагIерча № 66 йолча цIагIа вехача Чекасов Асылбекагара письмо денад «Сердало» редакцега. Оаха хьатох из письма.

Хьамсара редакци! 1941 шера город Орджоникидзера арма вигавар со, 555 къаьстта стрелкови батальоне гIулакх деш долаш дерригаш а Малхбузен Украине дIадигар тхо. Цига аз хьовзал техар Нохч-ГIалгIай АССР Назрановски районера венача Мальсагов Хьабибулайца. Бирса тIом беш тхо тIоцьмаша доалаш вузнар кIэлхар аьккхар со отделене командир хиннача Мальсагов Хьабибулас. 1943 шера вIашагIкъаьстар тхо. Сай новкъост Мальсагов лаьла, цара новкъостал дех аз.

* * *

Мальсагов ХьабибулайIгара а иштта из вовзача кхыча нахагара а хоам кхачарга хьежаш я редакци.

Вахеи Лидаи — чемпионаш

Кхаь дийнахьа йиккар «Динамо» стадионе берай зоне оазам. Города 52 школера ворхIагIча классий 1500 сецна дешархо хилар ГТО комплекса многоборье (шоллагIа тIаргIа) ахьацна даккха долаш.

Къона иётаатлеташ къовсалуш бар адара, ккупсаблара, буьрган кхоссара. Ала деза дукхагIболча дешархоша нормативш кхочушдина. ХIаьта цхьаццаболчар тIехдина толамаш даьхна хилари.

500 метр дика вадар Бицаев Руслан, 60 метр — Ивлаев Руслан, цун ха — 7,9 секунда, 45 метр гIала кхоссар буьрган Садулаева Маринас, хIаьта 60 метр 8,6 секунда едар Литвиненко Вера, йоццалла дика кхоссийлар Наурдинова Айна.

Уж дерриге толамаш дешархоша даьккхар цхьаццаболчу доакъошка, хIаьта чемпиона цIе яккхара дика толамаш даха дезар многоборьа дерригача доакъошка.

КIаьнкашта юкъе многоборье 287 очко а яьккха города чемпион хилар Бицаев Вахе — № 27 йолча школе ворхIагIча класса дешархо. Ира хилар йоIигашта юкъе чемпиона цIе яккхара яхьаш а. Цо цIе яккхара кхь доаттаеш бар Разумная Натаьна, Шевелева Ира, Грошева Света, Желяникова Оля. Баьзда царна дикагIболча итхачена юьхьаба да мара вIааттIехьадалийтар.

Города чемпиона хилар № 29 йолча школа дешархо Тоомерзоева Лида. Цо 330 очко яьккхар.

Команда зачета тIьалхааре моттиг яьккхар № 58 йолча школа ворхIагIча класса дешархоша, шоллагIа — № 29 йолчех, хIаьта кхоалгIа № 50 йолчех школий дешархоша.

А. МОИСЕЕВ,
ялай-керттера судахо.

СУРТА ТIА: № 11 йолча школа дикагIйола команда.

ХУДОЖНИК, НАЬКЪАХО, IИЛМАХО

«Николай Рерих сона дагавеъача, цецвоал со цун гIулакхайн творчески гений шоралаха йоIахалах. Сийлахь-воккха художник, сийлахь-воккха Iилмахой писатели, археолог а наькъахо а хиннача цо уйла тIайокхийташ хинай адамий дагадаттача хIамий дукха аспекташ. ...Цо дийхача суртовша дагадохийт Инде дIалаха хIамаш меттел, дахи доаьми хургдолаш дола цкъа хIамаш а, цудухьа хоьу вайна Николай Рериха воаш доккхадейла хилар».

Джавахарлал Неру,
Инде премьер-министр,
1947 шера декабрь.

1874 шера 9 октябре Петербурге ваьв Николай Рерих. Массе сагIорахьара дийша, кIоарга духовни культурен гуманистически уйлаш йолаш саг хиннав из. Художестваи Академена наьхна ныкхаб цо Петербургски университета юридически факультет, цул тIехьагIа Россе Къилбаседехьа археологически тохкамаш дош хиннав. Геттара къона ше волча дана Москве, Лев Толстой волча вахав ва ший эггара хьалхара «Гонец» яха бизза чакхбаьнна бола сийлахь-воккхача писателага дIахьоьхар дукхьа. Толстой чIоагIа теркалдаьб безамех тIайийзаэ живописец, эрсий культура реалистически традицешта тешаме хургa йогадаьд цо цуна. Ше мел яьккхача хана цу васкетагIа лехаш чакхваьнна из.

Живописи искусстве доккхий хIамаш хьарагIкувларах 1909 шера академика цIи ениаб Рериха. Цхьабакъда Рерих художник хинна Iилмаьо, из кхы а хьнаре Малхбоален тохкамхо а, наькъахо а, общественни деятель а хиннав. Iилмаи наькъо из кхоачаванзе йиса моттиг даха хала да дуьне тIара. 1927 шера венз Инде ваьзав Рерих, цига 1947 шера вала а веннав. Индийски халкъа IаьдалагIа, цун дакъа довгадаьд. Инде къилбаседехьа, Кулу яхача агагIа, моллагIбар сашна бола моанхаза кхера латт. Хинди меттала цу тIа гIолла даьча йоазоно йоах: «1947 шера 13 декабре укх метте доагадаьд Николай Рериха — Инде сийлахь-воккхача эрсий доттагIчун дакъа. Дикадар хилда».

Доккха да Николай Рериха эрсийн дуьнени востоковеденина юкъе лаьцна дакъа. ЦIаккха а лаьгIлуш хиннаяц Малхбоален мехкийн историецара, лингвистикацара, философецара, искусствоцара, дийнара цун уйла. ТIъоалагIа бIаьшере йолалуш юкъе а тIехьа уйла хьо Центральни Азе яхийта Iилман экспедици вIашагIйолларца. ТIехьагIо аьхад цо: «Геттара хьалхе, дIайнга волча хаа денз безам бир са Азе дег чу кхаьча. Магнито санна уйлам тIаузлер Пржевальскеа Потанинеа цIерана. Ерригача монгольски эпосо, Индеа гIашан цунга а, массаза а безам тIаувэр».

Юххера а, 1923 шера кхоччушвар дуккхачу шерашка Рериха дагадаьллар — Центральни Азе йига экспедици вIашагIъеллай цо. Токкам бе болабаь эггара хьалхара район Гималайн йистош яр. Цига Рериха хьайир дуьнеа тIа эггара хаьккагIа дола хоамаш шоалагIа малхадаьха пейзажни цикл. Наькъахоша кхаь шера текхар Центральни Азен Монголен Малхбузехьара дакъа. Из ха йоьшхаш ше мел волче хIаа хIахо а суртан дехкаш, археологически, этнографически, лингвистически тохкамаш даьд Рериха. Улан-Баторе а, Монголин столице, экспедице доакъашхой цул тIера этап дIайоладе — Гоби яхача яьсаленеа Тибета доаматкен гIолла Iаддьмате халача наькъа баха кийчбенваб. Цхьабакъда массехк бутт баьнича гIолла герз а долаш дукхьалбаьнича тибетцийн отрадо соцпабаьб уж. Цхьанна тайпара беш бехк а боцаш, хьаоалаш цхьаккха хIама а доцаш, тибетски Iаьдалаш Iаш халача хьадашка яхе бетта маллерра хьача дийна боагIабаьб экспедице члецаш.

Рериха биографаша дуккхача шерашка уйла ший XX бIаьшерен эггара доархIамегIа йолча Iилман экспедицех цаI минут кха мара хIалакъе тарлуш хиннача Тибете нийсъеннача драматически событей бахьаний хьакъехьа. Укх статьяй авторо индийски архивашка даьча тохкамашa, белггала аьнча, Делера коралаьча «Рериха мецо» йиш хиннийтар цу хана экспедицена тIаьттача хьовзамашта бехке бараш английски реакционни гIозарий вакалаш хилар гучадаккха. Наькъахой дувца аьнна пар указачи сиха хиннай тибетски Iаьдалашта.

Юххера а, 1928 шера чакхъяьнай экспедици Iалаьмате бехкача доархIаме Iилмани художественни материал гулъяьй яр. Цу даналла дуьнен Iилмана йовзаш цо хиннача моттигашка гIолла чакхбаьнаб экспедице доакъашхой, цар новкъостал даьд Центральни Азе карта тIара дукха «кIай кIаьдаш» дIадаха. Цу халачен вахкъалчен хана а живопись социйташ хиннац Рериха: аьнна лелаш ше яьккхача хана 500 гаргга полотнон этюди хьахеллай художника.

Гитлеровцаша Европе дукхача мехкашкара культура сийлахь-доккхий памятникаш акхарIча тайпара доходаь дуьнен моллагIа тIом дIаболанначул тIехьагIа геттара из эттаг адамлено хьахелла культурни архитектурени беркатхерадара хьакхетьа дуьнен халкъашта юкъера соглашени крах дола дош. Цер тIара цIеа гуманист — воаьв Николай Рериха дукхара шерашка кхайкадьй тайп-тайпарча мехкий правительстваштa юкъе цу тайпара соглашени дола ярe цу хилара кхей, культуран искусстван произведеней хIалак ца яйташ кIалхарIдахара цо новкъостал дергда аьнна а хеташ.

Дуьнен халкъашта юкъе къоабалъь тIанийлар Рериха идея. Цхьабакъда из тенначул тIехьагIа аорхI шу даьлча, 1954 шера маьв хилайзар Гааге цу проблемана четаь дуьнен халкъашта юкъера конференци. Рериха оттадьчен «Рериха пакт» аьнна цIи дIахарца доваш долчен документа лардa тIа кугаш кхадир цагахьа санна мехкашта юкъе тIом хьайна болх хуле культурни беркат ларадар кхакъехьарча хоьнеце IрабиIтельстваштa юкъерта Захлючительни актана. Юха шера 39 пачхьалкхено, цу даькъе Советски Союзо а ратификаци йир цу Актана.

1947 шера ший даьхепе юха гIара лаьрхIад кховатхьеч, кхойтта шу хьиннача художника. Цхьабокъда сатийсар кхоачашле мегадаи цун дега — Рерихи воннаь. Массера шу даьнчача гIолла Советски Союзе венав цун воI Юрий. Шеххьара дас даь вр скет кхоачаш а деш, цо хьахьене хьаера 400 совгIа живописни полотно а хIаьта ништта ший тайпара Iилман библиотека а, Индей Центральни Азей гIолла енаь беш лелача хана Рериха гуланa тибетски искусства произведенеи коллекци, цун Iилман кулгайоазош а.

Николай Рериха дийхкача ваьха-хозача суртаща дерригача дуьнен тIа гIоранаьккхав талант йола эрсий живописец. Цун цIи еза а ший сийлахь-воккхача воIах ла а доагIаш доккхал деш волча эрсий халкъа меттел, дог-уйла цIена долаш болча дуьнен гIарча бергача наха а.

Леонид МИТРОХИН,
АПН корреспондент.

Будапеште хьайийллай Iилман техникан дакъе вежарашха болча социалистически шин мехко цхьана леладеча гIуллакхийн тхьовь тIаьхь шу диэара юбилейна хетаьъ «Советски Iилманен техниканен хагIарIдаьнараша СССР-ан ВНР-енен юкъе цхьана леладу Iилма-техническа гIуллакхашн» яха выставка.

СУРТА ТIА: Саяно-Шушенски ГЭС-а макета хьалхашка латт выставке баьхка вах.

МТИ—ТАСС сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.20 — Керладоаш. 9.30 — «Костер». 10.00 — Гаьнарен юкъера илли. 10.30 — Босбола телевидени. «Хьейбай дуьнеи тIа». 11.30 — Лист. Хьалхара концерт. 15.30 — Передачий программа. 15.35 — Босбола телевидени. «Туве гIолла» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 16.00 — Горький. «На дне». Литературни йола передача. 16.30 — Вай Даьхен историе очеркаш. 17.00 — «Объектив». 17.30 — Оакхарий хьакъехьа береашта. 18.00 — «Нохч-ГIалгIайчен гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.20 — Фильм. 18.25 — «Номер 3-гIа йолча Грозненски профтехучилище тIахьех». 18.30 — Марксизма-ленинизма теорих а практиках а. Философски Iилмай доктора, профессора Бурдаие беседа. 19.00 — Грузински ССР-а халкъа иллейи хелхарий Пачхьалкхен заслуженни ансамбля концерт. Тбилисера передача. 19.30 — «Ия хIара сага гIуллакх» яхар. СССР-а чурча гIуллакхий министра заместителa Шумилова выступлени. 19.45 — Босбола телевидени. «Дошо крыльцо» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Поэзи». Передача дIахьу Рождественски. 21.50 — Босбола телевидени. Хоккеех йоаха дуьнен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Чехословаки — Канада. Чехословакера трансляци. Перерывах — керлдараш, передачий программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Керладараш. 18.15 — Босбола телевидени. «ХIара сурта тIа малх ба». 18.30 — Дуьнен халкъашта юкъера обзорени (нохчий меттала). 18.45 — Фильм. 18.50 — Кагирхошта йола «Нийсархо» яха программа (нохчий меттала). 19.30 — Концерт. 20.15 — Шоана, береш! 20.25 — Хоамаш, реклама.

9 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.20 — Керладараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Московски зоопарке». 10.00 — Босбола телевидени. «Дошо крыльцо» яха художественни фильм. 11.10 — Босбола телевидени. Советски спортай оагIонаш тIа гIолла. 15.20 — Передачий программа. 15.30 — «Социалистически реализм». Литературни йола передача. 16.30 — «Iилма—техника». Киношкера передача. 17.00 — Босбола телевидени. «Мигсанна тIехьа наIи пьянкина тIахьа массанаре». Ленинградера передача. 18.00 — Пропагандистате долча новкъостала. Коллективни йолча хьалха нохч-гIалгIайчура классовой къовсам. 18.10 — Доакъошта дукхагIа Iалашкхара спортача торонех нийда яц. Спайдиалиста хьехамаш. 18.20 — Киножурнал. 18.30 — Пятилетка 4-гIа шу. Гудермесски района кхаьхьегамхой гIуллакхаш акхаша. 19.30 — Босбола телевидени. «Господин Пунтила а цун Iу Матти а» яхача Брехта телевизионни спектакла премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Господин Пунтила а цун Iу Матти а» яха телевизионни спектакль дIахо хьувр. 22.45 — Дуьнен тIа хьалхара моттиг яьккха шахматей доалаь. 23.00 — Керладараш. Передачий программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — Керладараш. 18.15 — Босбола телевидени. «Саитхьане во таш». 18.30 — Тувински АССР вIашагIъелла 50 шу дизаьра. Телевидене Тувински студе программа. 19.00 — Телевидене Волгоградски студе передача. 19.30 — ГIишлонъяьхьар а архитектура а яха киножурнал. 19.40 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 20.00 — Шоана, береш. 20.10 — «Индонезийски адат» яха фильм-концерт.

РАДИО

8 октябрь

6.30 — «Общественни порядка ха тIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 6.50 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 6.35 — ХьажкIаш лелаерш. Шоана хозза концерт (нохчий меттала). 16.00 — «ХьажкIаш лелаерш Читаев» яха зарисовка (гIалгIай меттала). 16.15 — «Город — юрта» яха репортаж (нохчий меттала). 16.30 — Халкъа тIахьожам болх беш ба. ХьажкIай кхашка гIолла а ша вейа (нохчий меттала). 16.45 — «Бохьлой дезала сийле» яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

9 октябрь

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Махка кхаба цу зулама» яха беседа (гIалгIай меттала). 8.40 — «ГIуйна хьакхоачайх» яха хьалхий концерт (гIалгIай меттала). 16.00 — «Хьона дагадоагIий, доттагIо» фашистски Германиех котал яьккха 30 шу кхачарга (эрсий меттала). 16.15 — «Кхача а саг дукхавахар а» яха Григорьева беседа (нохчий меттала). 16.30 — «Юртара хабар» (нохчий меттала). 16.45 — КПСС-а XXIV-ча съезда сацамаш кхочушде. «Яьо хьаьвь» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 19.30 — «ХIанзарча лаьара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 20.00 — «Джаваре СаIила кеоде цилеш» яха передача (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла Грозне кIезиг-дукха мохкаш а йолаш, йовчаш а йаьмаш, малхбоалехьара секунде 3—7, къилбаседа - малхбоалехьара районашка 12—18 метр чIоагIа мух а хьеккхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 20—25, Грозне 22—24 градус йIовхал йолаш хилен тарлу. Кхоанен дийнахь мохкаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш лоадема йовчаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьеккхаш ха хилен фегара температура буьйсанашка 5—10, деношка 13—22 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина урамe 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арахьаж шинкъан... ...шортта денош.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 9509.